Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

N ajer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפּארטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 162 (854)	Łódź, Czwartek 15 Lipca 1926	פירטער יאהרגאנג:	לאדז, דאנערשטאג ד אב תרפ״ו.	Nr. 162 (854)

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21. טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24-71

פולמאכטען פאר דער רעגירונג

דער געזעץ-פראיעקט אנגענומען געווארען אין דער קאנסטיטוציע-קאמיסיע אין דער צווייטער לעזונג. —

מענשען פאלען אין לאנדאן פאר היץ.

וואַרשאַ, 14 (פּאַט) די סיים-קאָמיסיע פאַר קאָנסטיטוציע-ענינים האָט זיך אויף דער נאָכמיטאָג'דיגער זיצונג בעראָטען וועגען דעם בעריכט פון דער ספּעציעלער סוב-קאָמיסיע איבער'ן געזעץ-פּראָיעקט מכח די פולמאַכטען פאַר דער רעגירונג.

אין רעזולטאַט פון די בעראָטונגען איז דער דאָזיגער געזעץ-פּראָיעקט אין דער צווייטער לעזונג אָנגענומען געוואָרען.

אין משך פון דער דיסקוסיע האָט דער דעפּ. גרינבוים אַריינגעטראָגען אַ פאָרשלאַג, אַז דאָס געזעץ זאָל פערלירען זיין קראַפט, ווען די איצטיגע רעגירונג זאָל אָפּטרעטען, און אַז ער זאָל נישט אויסגעפיהרט ווערען בעת דער סיים-סעסיע. דער דאָזיגער פאָרשלאַג איז אָבער אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

די קומענדיגע זיצונג פון דער קאָמיסיע איז בעשטימט געוואָרען אויף מאָרגען 11 פריה.

אויף דער טאָג-אָרדנונג – די דריטע לעזונג פון אָנגערופענעם געזעץ.

*

אויף דער פראַגע וועגען די פולמאַכטען האָבען זיך די יודישע דעפּוטאַטען אָפּגעהאַלטען פון דער אָפּשטימונג, מאָטיווירענדיג דאָס דערמיט, אַז זיי קאָנען געבען פולמאַכטען נאָר דער איצטיגער רעגירונג, און נישט יעדער רעגירונג בכלל.

*

דער געזעץ פּראָיעקט זעהט פאָראויס דאָס אַרויסגעבען פון בעזונדערע געזעצען, וועגען דער פעראיינפאַכונג פון דער מלוכה-אַדמיניסטראַציע, דאָס סדר'ן און פעראיינהייטליכען דעם יורידישען געביט, דאָס אַרויסגעבען פעראָרדנונגען בנוגע פערזיכערען דאָס גלייכגעוויכט פון ביודזשעט, סטאַבּיליזאַציע פון דער וואַלוטע און דאָס געזונד-מאַכען פון דערווירטשאַפטליכער לאַגע אין לאַנד.

די פולמאַכטען זענען נישט נוגע דאָס העכערען פון שטייערען.

צאָל-טאריף זאל געהעכערט ווערען אויף 100 פּראצענט.

וואַרשאָ, 14 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף דער קומענדער זיצונג פון עקאָנאָמישען קאָמיטעט ביים מיניסטאָרען-ראָט, וועט צווישען אַנדערע פראַגען בעטראַכט ווערען די פראַגע פון העכערען דעם צאָל-טאַריף אויף 100 פּראָצענט.

דערביי זאָל דאָס איינגעפיהרט ווערען שטופענווייז אין 3 ראַטעס – אַלע 2 חדשים צו 33 פּראָצענט.

„דזשאינט" וועט העלפען צו פערענדיגען בויען דאס יודישע אקאדעמישע הויז.

וואַרשאָ, 14 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט איז צוריקגעקומען די דעלעגאַציע פון דער יודישער אקאדעמישער היים אין די פערזאַנען פון סען. קערנער און ד"ר גרשון לעווין, וועלכע זענען געפאָהרען קיין בערלין צום „דזשאָינט"-פאָרשטעהער ה' בערנארד קאהאן וועגען א סובסידיע צו פערענדיגען דאָס אקאדעמישע הויז.

בערנאַרד קאַהאַן האָט זיי גינסטיג אויפגענומען און ערקלעהרט, אַז דהגם אין ביודזשעט פאַר פּוילען איז קיין געהעריגע רובריק וועגען דעם מין נישטאָ, וועט ער דאָך אויס'פּועל'ן א גרעסערע סובסידיע.

אזוי אַרום וועט דאָס אַקאַדעמישע הויז פערענדיגט ווערען נאָך אין משך פון דעם נאָהענטסטען שול-יאָהר.

עקספּאזע פון אויסערן-מיניסטער.

וואַרשאָ, 14 (פּאַט) אויף דער נאָהענטסטער זיצונג פון דער סיים-קאָמיסיע פאַר אויסערן-ענינים, וועט דער אויסערן-מיניסטער ה' אויגוסט זאַלעסקי האַלטען אַן עקספּאָזע וועגען דער אינטערנאַציאָנאַלער סיטואַציע, און דער אויסערן-פּאָליטיק פון פּוילען.

דער טערמין פון דער זיצונג איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען.

מוראדיגע היצען אין לאנדאן.

בערלין. 14 (פּאַט) פון לאָנדאָן מעלדעט מען: די כוואַליע פון היצען, וואָס האָט זייט עטליכע טעג געהערשט אין די פעראייניגטע שטאַטען האָט זיך אַריבערגעטראָגען קיין ענגלאַנד.

נעכטען איז פעסטגעשטעלט - געוואָרען, אַז די נידריגסטע טעמפּעראַטור אין שאָטען איז געווען פון 80 ביז 83 גראַד.

עס האָט געטראָפען פיל פאַלען, אַז פאַר היץ זענען מענשען געפאַלען אין די גאַסען.

אין די פאָרשטעדט פון לאָנדאָן שלאָפען טויזענדער מענשען אין די גערטנער.

די אמוניציע-עקספּלאזיעס אין אמעריקא הערען נישט אויף.

ניו-יאָרק, 14. (ספּ. טעל.) אַן'אומגעהויערען דערשיטערענדען איינדרוק האָט געמאַכט אויף דער אַמעריקאַנער עפענטליכקייט די נייע ידיעה, אַז די עקספּלאָזיעס אין די גרויסע אַמעריקאַנישע אַמוניציע-מאַגאַזינען לעבּן לייקדענעמאַרק דויערן ווייטער.

נעכטען זענען אויפגעריסען געוואָרען 16 מאַגאַזינען.

עס איז שטאַרק בעדראָהט דער ביז-איצט גאַנץ-געבליבענער שטח אויף דער צפון-מזרח-זייט פון דעם אָנגערופענעם געביט, וואו דער ווערט פון דער לעגערענדער אַמוניציע און אויפרייס-מאַטעריאַלען בעטרעפט העכער 50 מיליאָן דאָלאַר.

30 לופט-פליהער האָבען זיך פרייוויליג געמאָלדען צו פיהרען די וואַכאַמט אויף דעם בעדראָהטען שטח.

נעכטען האָבען זיי שוין אַראָפּגעוואָרפען לעש-מאַטעריאַלען אויף בעדראָהטע אָביעקטען.

אודיענץ פון דר. גאסטער ביים רומענישען קעניג.

בוקאַרעשט, (י.ט.א.) דער לאָנדאָנער ראַבינער דר. גאַסטער, וועלכער ווײַלט דאָ, איז אויפגענומען-געוואָרען, צוזאַמען מיט זיין טאָכטער, אויף אַן אודיענץ ביים קעניג. דר. גאַסטער איז פערהאַלטען-געוואָרען צו מיטאָג אין קעניגליכען פּאַלאַץ.

דער קעניג האָט פערבראַכט מיט'ן אַלטען געלעהרטען אַ לענגערע צייט און אויסגעדריקט זיין אָנערקענונג פאַר דר' גאַסטערס פערדינסטען פאַר דער רומענישער פילאָלאָגיע.

דער באהן - טאריף קאן נאך געהעכערט ווערען.

וואַרשאַ, 14 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) טראָץ דער הכחשה פון דער פּרעסע, אַז דער באַהן-טאַריף וועט נישט געהעכערט ווערען, וועט זיך דאָך די נאָהוסטע זיצונג פון עקאָנאָמישען קאָמיטעט ביים מיניסטאָרען-ראַט, בעשעפטיגען מיט דער דאָזיגער פראַגע.

סען. סאסנקאווסקי קומט צום געזונד.

וואַרשאַ, 14 (טעלעפאָניש) דער סען. סאָסנקאָווסקי, דער אָנפיהרער פון קרייז - קאָרפּוס 7, וועלכער היילט זיך אין אַ פּויזנער קליניק, קומט צום געזונד. אין צוויי וואָכען אַרום וועט ער אַרויס פון דער קליניק, און אַוועק אויף אַ לענגערען אורלויב.

ספּארט.

„ל. ק. ס." – „מ. ל. ס." (טוירן) 4:3 (1:1).

דער נעכטיגער פוסבאַל-מטש צווישען דעם טוירנער מייסטער „ט. ק. ס." און דעם געוועזענעם לאָדזער מייסטער „ל. ק. ס." האָט געגעבען דעם רעזולטאַט 4:3 לטובת „ל. ק. ס."

אין דער ערשטער העלפט איז דאָס שפּילען געווען אַ גלייכעס. דאָס ערשטע טויער פון טאָג ערצילט דער האַלב-לינקער פון די געסט פאַר זיינע פאַרבען. „ל. ק. ס." גלייכט אויס דורך ראדאָמסקי'ן און דער רעזולטאַט 1:1 בלייבט ביז דער העלפט נישט געענדערט.

אין דער צווייטער העלפט האָט „ל. ק. ס." א לייכטען איבערגעוויכט און ערצילט 3 טוירען. די נעכסט ערצילען איין טויער דורכ'ן לינקען פליגעל און איין טויער פאַר זיי מאַכט ציל פון „ל. ק. ס." (א זעלבסטשלאָגענדער טויער) און דער רעזולטאַט 3:4 לטובת ל. ק. ס. בלייבט נישט געענדערט.

ריכטער ה' מאַרטשעווסקי זעהר גוט. (א.)

דאלאר

נעכטיגער קורס אין לאדז.

נעכטען האָט זיך דער דאָלאַר אָנגעהויבען מיט'ן קורס 9.33 און האָט אַזוי אָנגעהאַלטען ביז מיטאָג. ווען ס'איז אָנגעקומען דער זעלבער אָפיציעלער קורס, וואָס נעכטען, און ס'איז בעוואוסט געוואָרען, אַז די באַנק פּאָלסקי האָט ווייטער געדעקט די פולע וואַלוטע-פאָדערונג, איז דער קורס ביסלעכווייז צוריקגעגאַנגען און איז געבליבען שטעהן ביי 9.28 אין פאָדערונג און 9.26 אין צאָהלונג ביי וועהניג אָפּנעהמער און שוואַכער טענדענץ.

פילהארמאניע-זאל 1 דער ערשטער און 2-טער פראָגראַם פון „אַזאַזעל" אויף 1 מאָל אין איין אָוענד פאַר 1 בילעט 2

2 גראנדיעזע פארשטעל. „אזאזעל"
פון וואַרשאָווער קליין-קונסט-טעאַטער
היינט, דאנערשטאג ד. 15. יולי און שבת, ד. 17. יולי, פּינקטליך 9 אָוענד
ס'וועט געגעבען ווערען
א גרויסע רעווי-פארשטעלונג
פון די שלאַגערס פון ביידע פּראָגראַמען פון טעאַטער „אַזאַזעל".
פּרייזען פון 75 גר. ביז 5 זלאָטעס. בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.
בעמ.: צוליב דער גרויס פון פּראָגראַם, וועט זיך אָנהויבען פּונקט 9 אָוענד.
אכטונג: דער זאַל ווערט געקיהלט און געלופטערט דורך ספּעציעלע עלעקטרישע ווענטילאַטאָרען.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 53 יאָהר מיין ל' בעד מאַן, אונזער טייערער פאָטער, שוויגערפאָטער און זיידע
נ. ע. חיים מארקעוויטש.
די לוי' קומט פאָר היינט, דאָנערשטאָג, 2 אַ זייגער נאָכמיטאָג פון טרויער-הויז, אַלעקסאַנדרינסקאַ 32.
731 די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

פוילישע סוחרים ביי'ם האנדעלס-מיניסטער

וו א ר ש א, 14 (פּאָט) דעם 12 ד. ח. איז אין מיניסטעריום פאַר האַנדעל און אינדוסטריע, אונטער'ן פאָרזיץ פון מינ. קוויאַטקאָווסקי פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ, אין וועלכער די פאָרשטעהער פון פוילישען סוחר'טום האָבען איבערגעגעבען דעם מיניסטער זייערע פּאָסטולאַטען אויפ'ן האַנדעלס-געביט.

די קאָנפערענץ האָט געעפענט מיט אַ לענגערער רעדע דער מיניסטער קוויאַטקאָווסקי, וועלכער האָט צווישען אַנדערען געזאָגט:

„אין די רעפּרעזענטאַטען פונ'ם ווירטשאַפטליכען לעבען שטרעבט ער צו זעהן אַ נייע אַרמעע, וואָס זאָל אָנהויבען אַן אָפענזיווע אין דער ריכטונג פון שאַפען אַ פוילישע ווירטשאַפטליכע מאַכט!"

אַרומרעדענדיג די פראַגע פון קריזיס האָט ער צוו. אַ. אונטערגעשטראָכען, אַז איינער פון די הויפּט-קריזיסען איז דער קאָנסומציע-קריזיס. דאָס בייז שמעקט אין דעם קליינעם אומזאַץ, וואָס ברענגט צו דער הויכקייט פון די פּרייזען.

וואָס שייך דעם אויסלענדישען האַנדעל, האָט דער מיניסטער אונטערגעשטראָכען, אַז פוילען פערנעהמט אין דער הינזיכט איינע פון די לעצטע ערטער – ד. ה. דאָס 13-טע אָרט. און אַז אין דער הינזיכט מוז פאָרקומען אַן ענדערונג.

דעם רוב פאָדערונגען פון די סוחרים האָט ער גענעבען גערעכט, און בעמערקט דערביי, אַז צוליב דער איצטיגער שווערער לאַגע אין לאַנד קאָן נאָר אַ טייל פון זיי רעאַליזירט ווערען.

לסוף האָט ער אָנגעוויזען, אַז דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען מוז ווערען, מיט דער הילף פון די ווירטשאַפטליכע ספערען, אינטענזיפיצירט.

נאָכ'ן מיניסטער האָבען גערעדט א רייה פאָרשטעהער פונ'ם פוילישען סוחרטום.

דער רעפערענט פון די שטייער-ענינים האָט אונטערגעשטראָכען די נויטווענדיגקייט פון פערייינפאַכען דעם שטייער-סיסטעם, צו רעווידירען די צאָהלונגס-טערמינען פון די שטייערען, און אויך צו לינדערען די פּראָצעדור פון מאָהנען פּראָצענטער ביים צוואַנג-אויפמאָהנען פון די שטייערען.

דער זעלבער רעפערענט האָט אויך אָנגעוויזען, אַז דאָס פוילישע סוחר'טום שטעהט אויפ'ן שטאַנדפּונקט פון אונבעדינגטען סטאַביליזירען דעם זל. א. א. וו.

אין דער שפּעטערדיגער דיסקוסיע איבער די בעזונדערע רעפעראַטען האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז אַ רייה פּאָסטולאַטען ווערען שוין איצט בעאַרבייט אין פערשידענע מיניסטעריומס, וואָס האָבען דעם ציל צו אַרויסגעבען פעראָרדנונגען, וועלכע געהען אויף דער ליניע צו בעפרידיגען די פערלאַנגען פונ'ם סוחר'טום.

ספקות פון דעפּוטאַטען
וועגען די קאָנסטיטוציע-ענדערונגען, און די פולמאַכטען פון דער רעגירונג.

וו אַ ר ש אַ, 14 (טעלעפאָניש) צווישען די דעפּוטאַטען פון די לינקע גרופּירונגען זענען ענטשטאַנען ספקות, וועגען דעם, אַז דאָס פּלענום פון סיים זאָל האָבען די מעגליכקייט צו ערלעדיגען, גלייכצייטיג די ענדערונגען אין דער קאָנסטיטוציע און די פולמאַכטען פאַר דער רעגירונג, וואָס פּעררופען זיך אויף די דאָזיגע ענדערונגען, און וואָס זענען נאָך אין דער אָפּשטימונג נישט אנגענומען געוואָרען.

אין אַ שמועס מיט'ן דעפּ. ניעדזשאַלקאָווסקי האָט דער מאַרשאַלעק ראַטאַי אויסגעטייטשט די פראַגע אויף אַזאַ אופן אַז ער האַלט פאַר מעגליך צו בעטראַכטען די ביידע אָנגערופענע ענינים גלייכצייטיג, און צו שאַפען אַ צוזאַמענהאַנג צווישען זיי, מחמת דורכ'ן דורכפאַלען פון איין פראַגע, וועט ממילא דורכפאַלען די צווייטע.

אָרגאַניזירטע הילף פון קריסטען פאַר'ן יודישען אויפבוי-ווערק אין מזרח-אייראָפּאַ.

נ ו ! - י אָ ר ק, (י. ט. א.) אין פאָרטלאַנד האָט זיך געבילדעט אַ גרופּע פון אמעריקאַנער קריסטען, וועלכע האָט זיך געשטעלט אַלס אויפגאַבע אונטערצושטיצען די פעראייניגטע הילפס-קאָמפּאַניע פון „דזשאָינט" לטובת די יודען אין מזרח-אייראָפּאַ. דער ראָט פון די פּראָטעסטאַנטישע קירכען האָט בעאויפטראָגט די גייסטליכע און בעאַמטע פון דער קירכע אָנצושליסען זיך אין דער אַקציע.

זשאַבאָטינסקי קעהרט זיך ווידער צוריק קיין אייראָפּאַ.

נ י ו - י אָ ר ק, (י.ט.א.) דער פיהרער פון די ציוניסטען - רעוויזיאָניסטען ה' וולאַדימיר זשאַבאָטינסקי איז אָבגעפאָהרען קיין אייראָפּאַ. זשאַבאָטינסקי האָט בעווייזט אין אַמעריקאַ פון דעם חודש פעברואַר ה. י. און געשאַפען אַ לאַנדעס-פערבאַנד פון די ציוניסטען - רעוויזיאָניסטען אין אַמעריקאַ. אין אַמעריקאַ ערשיינט איצט אַ שטענדיגער אָרגאַן פון די ציוניסטען - רעוויזיאָניסטען אין דער ענגלישער שפּראַך „דער ציוניסט".

די יודען - פראַגע אויפ'ן פאַן-אייראָפּעאישען קאָנגרעס.

ווי ע ן. (י.ט.א.) ווי מיר דערוויסען זיך, וועט אויפ'ן ערשטען קאָנגרעס פון דער פאַן-אייראָפּעאישער ליגע, וועלכער וועט אָבגעהאַלטען ווערען אין אָקטאָבער אין ווין, די יודען-פראַגע זיך געפינען אַלס אַ בעזונדערן פּונקט פון סדר-היום.

דער הויפּט-איניציאַטאָר פון דער פאַן-אייראָפּעאישער אידעע, גראַף ד"ר קודענהאָווע - קאַלערגי בעמיהט זיך אָנצוקניפּען בעציהונגען מיט יודישע אָרגאַניזאַציעס, כדי צו פעראינטערעסירען דאָס יודענטום מיט דער פאַן-אייראָפּעאישער בעוועגונג.

יודען אויפ'ן סטודענטען-וועלט-קאָנגרעס.

ווי ע ן. (י.ט.א.) דעם 25 טען יולי וועט אָבגעהאַלטען ווערען אין יוגאָסלאַוויען דער יעהרליכער סטודענטען-וועלט-קאָנגרעס דער יודישער סטודענטען-וועלט-פערבאַנד וועט זיין פערטרעטען אויפ'ן קאָנגרעס דורך 6 דעלעגאַטען.

טויט פון א יודישען געלעהרטען.

ר ו י ם, (י. ט. א.) דאָ איז געשטאָרבען אין עלטער פון 67 יאָהר דער בעקאַנטער יודישער סענאַטאָר און געלעהרטער פּראָפ. וויקטאָריא פּאָלאַקאָ. דער פערשטאָרבענער איז געווען מיטגליד פון דער איטאַליענישער וויסענשאַפטליכער אַקאַדעמיע און אַ לענגערע צייט געווען לעהרער פון איטאַליענישען קרוינפּרינץ. פּראָפ. פּאָלאַקאָ איז געווען שטרענג רעליגיעז.

„דאָס פאָלק" אויפגעהערט צו ערשיינען.

ר י ג ע, (י.ט.אַ.) נאָך אַ זיבען יעהריגע עקזיסטענץ האָט דאָ אויפגעהערט צו ערשיינען די טעגליכע יודישע צייטונג „דאָס פאָלק". די סיבה איז – די שווערע מאַטעריעלע לאַגע. אַזוי אַרום איז איצט די איינציגע יודישע צייטונג פאַר לעטלאַנד און עסטלאַנד געבליבען דער „פרימאָרגן".

60-יעהריגער יובילייע פון ריכאַרד בעער האָפמאַן.

ב ע ר ל י ן, (י.ט.א.) דער בעקאַנטער יודיש-דייטשער דיכטער און דראַמאַטורג ריכאַרד בעער האָפמאַן, האָט די טעג געפייערט זיין 60-סטען געבורטסטאָג. ריכאַרד בעער האָפמאַן האָט זיך בעריהמט געמאַכט אין דער ליטעראַרישער וועלט מיט זיין דראַמאַטיש ווערק „יעקב'ס חלום", וועלכעס איז לעצטענס אויסגעפיהרט-געוואָרען מיט גרויס ערפאָלג דורך דער מאָסקווער „הבימה".

פּילסודסקי קויפט פאַר'ן פוילישען מיליטער א קרייצער-שיף.

וו אַ ר ש אָ, 14 (טעלעפאָניש) מאַרשאַל פּילסודסקי האָט אויף דער לעצטער זיצונג פון מיניסטאָרען-ראָט געשטעלט אַ פאָרשלאַג צו קויפען די פראַנצויזישע קרייצער-שיף „דעסע" פאַר 1,200,000 פראַנק.

דער דאָזיגער פּרייז איז אַ זעהר קליינער און דער אָפּמאַך איז זעהר גינסטיג פאַר פוילען. דאָס געלד וועט פוילען נישט דאַרפען איצט צו בעצאָהלען נאָר ס'וועט ווערען פערעכענט אויפ'ן חשבון פון פראַנצויזישען קרעדיט פאַר פוילען.

נאָהענטסטע זיצונג פון עקאָנאָמישען קאָמיטעט.

וו א ר ש אָ, 14 (טעלעפאָניש) דער פינאַנץ-מיניסטער ה' קלאַרנער האָט אַלס פאָרזיצער פון עקאָנאָמישען קאָמיטעט ביים מיניסטאָרען-ראָט, בעשטימט דעם טערמין פון דער נאָהענטסטער זיצונג פון דעם דאָזיגען קאָמיטעט אויף דעם קומענדיגען שבת.

די טאָג-אָרדנונג נעהמט אַרום אַ רייה לויפענדע פראַגען.

אָפּגעלעגט די זיצונג פון סיים.

וו אַ ר ש אָ, 14 (טעלעפאָניש) די פּלענאַר-זיצונג פון סיים, וואָס האָט געזאָלט פאָרקומען מאָרגען 11 פאַרמיטאָג, איז אָפּגעלעגט געוואָרען אויף פרייטאָג, צוליב דער לויה פון דעם פּרעזעס פון דער העכסטער מלוכה - קאָנטראָלע, זשאַרנאָווסקי, און צוליב דעם, וואָס די קאָנסטיטוציע-קאָמיסיע האָט נאָך נישט פערענדיגט איהרע אַרבייטען.

ווי בעוואוסט וועט זיך אויף דער טאָג - אָרדנונג פון דער נאָהענטסטער סיים-זיצונג געפינען: דער בעריכט פון דער בודזשעט-קאָמיסיע, און פון דער קאָמיסיע פאַר דער טעטיגקייט פון דער העכסטער מלוכה-קאָנטראָלע, דער פאָרזיצער פון וועלכער עס איז געווען דער איצט-פערשטאָרבענער ה' זשאַרנאָווסקי.

וואַרשאַווער „קראַנקען-קאַסע"
מאַכט א ליקווידאַציע דער „ניכער הילף".

וו א ר ש אָ, 14 (טעלעפאָניש). די „ניכע הילף" געפינט זיך לעצטענס אין א שווערער מאַטעריעלער לאַגע.

צוליב מאַנגעל אין מזומנים איז די „ניכע הילף" געבליבען שולדיג דער „קראַנקען-קאַסע" 3000 זלאָטעס אָבצאָהל פאַר איהרע מיטאַרבייטער.

די „ניכע הילף" האָט זיך געווענדעט צו דער „קראַנקען-קאַסע" מיט א ביטע אָבצולעגען דעם טערמין פון צאָהלען. די ביטע איז אָבער אין אַכט נישט גענומען געוואָרען און עס איז שוין דער „ניכער הילף" אַראָבגעשיקט געוואָרען אַן עקזעקוטאָר, וועלכער האָט „אָבגעשריבען" דאָס מעבעל פון דער „ניכער הילף".

עס איז בעשטימט געוואָרען די ליקווידאַציע אין דער „ניכער הילף", און נעכטען נאָך פאַר 9 זענען אין בנין פון דער „ניכער הילף" אויף לעשנאָ אראָבגעקומען צוויי אָנגעזעהענע ליקווידאַציע-אויפקויפער.

איבערצייגענדיג זיך, אַז עס האַנדעלט זיך וועגען ליקווידירען די איינריכטונג פון דער „ניכער הילף" און אַז די ליקווידאַציע אָרדענט איין די „קראַנקען-קאַסע"– האָבען די „אויפקויפער" ערקלערט דעם פערוואַלטער פון דער „ניכער הילף".

– איהר מעגט זיין רוהיג, מעבעל פון דער „ניכער הילף" וועט נישט ליקווידירט ווערען, ווייל מען טאָר עס נישט ליקווידירען.

און ווירקליך, ווען ס'איז געקומען די בעשטימטע צייט פון דער ליקווידאַציע, האָט זיך נישט בעוויזען קיין איין אויפקויפער. דאָס פאַנאַטאָוויע-מעבעל איז דעריבער פערבליבען נישט גערירט פון אָרט.

ס'איז דערביי פּראַי צוצוגעבען, אַז די „אויפקויפער", וועלכע האָבען אַרויסגעוויזען אַזוי פיל סימפּאַטיע צו דער „ניכער הילף", זענען געווען – יודען.

אָרגאַן פון וואַטיקאַן וועגען די האַנדעלס-פערספּעקטיווען פון חיפה.

ר ו י ם, (י. ט. א.) דער אָפיציעלער אָרגאַן פון וואַטיקאַן „אָססערוואַטאָרע ראָמאַנאָ" פערעפענטליכט אַן אויספיהרליכען אַרטיקעל וועגען די האַנדעלס-מעגליכקייטען אין דער נאָהענטסטער צוקונפט פון חיפה. דער אויטאָר פון אַרטיקעל פיהרט אויס, אַז חיפה וועט אויסוואַקסען אַלס הויפּט-צענטער פון האַנדעל אין נאָהענטען מזרח און איהר בעפעלקערונג וועט זיך פערגרעסערען צעהנפאַכיג!

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32.
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגעריש אין מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. 1839
הייל. מיט קוואַרץ-לאַמפּע (הער-אויספאַל).
נעמט אָן פון 9—11 און פון 5—8 אָוונד.

Dr. med. WOLF EYCHNER
Zgierska 38, tel. 34-72
ספּעצ. פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 6 ביז 8 אָוונד.
פון 12 ביז 1 מיטאָג אין דער לעטשניצע אויף נאַרעם מאַרק, פּעטריקאָווער 294.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייט
9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9
טעלעפאָן 27-81
ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. 175
נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכמ.

וויכטיג פאַר לעטניקעס!
בעפאָר איהר נעהמט קויפען, איבערציינגט אייך, - דאָס נאָר אין דער פאַבריק
ש. שוואַרצאָווסקי
24 פּוילנאַצנאַ 24
בעקומט איהר שטעטס אויף לאַגער אין גרויסען אויסוואַהל:
פּאַטענטירטע פעלד-בעטען פון דער בעוואוסטער מאַרקע „Palma-Patent" מיט אַ גאַראַנטיע אויף 3 יאָהר,
מעטאַל-בעטען, לעשאַזלעס, האַמאַקעס, קינדער-בענקלעך.
קינדער-שפּאַציר-וועגעלעך צו 60 זל.
פעלד-בעטען מיט ווענטלעך צו 18 זל.
אַלעס צו קאָנקורענץ-פּרייזען!

אַכטונג, דרוקעריי-בעזיצער!
עס איז דאָ צו פערקויפען אַ גאַנץ פון 50 קילאָ פעטיט טרוכע (יודיש) ווי אויך פעטיט אין גוטען צושטאַנד.
צו ערפאַהרען אין אַדמיניסטראַציע פון דער צייטונג.

עס איז געפונען געוואָרען
אַ בינדעל פון דער קראַנקען-קאַסע אויפ'ן נאָמען הערש ראָסעט.
אָפּצונעהמען געגען אַנאָנס-קאָסטען אין אַדמינ. פון דער צייטונג.
727

לאדז. 15 יולי 1926

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 15. יולי 1926

אַ פראגראם

פאדערט איצט אלע פון דער רעגירונג.

לכתחילה האָט די רעגירונג געהאַט געשטעלט אַ פּולקאָם נישט אָנגעהמבאַרע פאָדערונג בנוגע דער ענדערונג פון דער קאָנסטיטוציע. עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגן דעם, אַז לויט דער קאָנסטיטוציע גופא זאָל דער פרעזידענט (ד. ה. די רעגירונג) האָבען דאָס רעכט אַרויסצוגעבען פעראָרדנונגען מיט דער קראַפט פון געזעץ. עס האָט זיך געשטעלט ביי יודען די נאַטירליכע פראַגע: גוט, היינט, אָבער מאָרגען? און וואָס וועט זיין, אַז ס'וועט קומען אַ נייע רעגירונג, אַ נייער פרעזידענט? קאָן מען דען זאַגאַ בריטש אַ־ן אָלוויטיזע פּולמאַכט אַרויסגעבען אין בלאַנקאָ, פאַר יעטוועדען, וואָס וועט שטעהן ביי דער מאַכט?

און די רעגירונג איז איינגעגאַנגען אויף אַ קאָמפּראָמיס: דער מלוכה־פּרעזידענט בעקומט די פּולמאַכט אַרויסצוגעבען פעראָרדנונגען מיט דער קראַפט פון אַ געזעץ, אָבער — אויפ'ן סמך פון אַ ספּעציעלען געזעץ, וואָס בעשטימט די ראַהמען, דעם טערמין פון דער דאָזיגער פּולמאַכט.

אין דעם זין איז טאַקע דורך דער קאָנסטיטוציע־קאָמיסיע ביים סיים אָנגענומען געוואָרען דער געהעריגער קאָררעקטיוו צו דער קאָנסטיטוציע. די רעגירונג האָט דאַן תיכף אַוועקגעשטעלט צו בעהאַנדלען דאָס געזעץ וועגן פולמאַכטען פאַר'ן פּרעזידענט אויף דער נאָהענטסטער צייט, ביז צום אָבלויף פון דער איצטיגער סיים־קאַדענץ, ד. ה. ביז אָקטאָבער 1927.

און דאָ האָט זיך ווידער געשטעלט די פראַגע, וועלכע איז שוין נישט איינמאָל און פון פערשידענע זייטען בעריהרט געוואָרען: מיט וואָסער אינהאַלט רעכענט די רעגירונג אָנצופילען די פאָרם פון די פולמאַכטען, אַנדערש גערעדט: וואָס איז דאָס פּראָגראַם פון דער רעגירונג?

ס'איז שוין וויפיל מאָל אָנגעוויזען געוואָרען: די איצטיגע רעגירונג, וועלכע שטעהט ביים רודער צוויי חדשים, האָט נאָך אַלץ נישט פאָרמולירט איהר פּאָליטיש־ווירטשאַפטליכען פּראָגראַם, דאָס, וואָס עס פאָדערט זיך פון יעדער רעגירונג, ווען זי נעהמט איבער די מאַכט. מיר האָבען געהערט איינצעלנע ענונציאַציעס, וועגען בעזונדערע פּראַגען, אָבער קיין גאַנצעס, קיין אומפאַסענד בילד פון דער צוקונפטיגער רעגירונגס־טעטיגקייט האָט מען ביז איצט נישט געהערט.

פּרעמיער באַרטעל האָט אויף דער זיצונג פון דער קאָנסטיטוציע־קאָמיסיע בענומען אַ וואָרט וועגען די פולמאַכטען. ער האָט אָבער ווייטער נישט געקאָנט געהען, ווי אויפ'ן וועג פון אויסרעכנען בעזונדערע פאַלען, ווען די פולמאַכטען קאָנען זיין נויטיג.

מיט רעכט האָבען דעריבער די פאַרשטעהער פון די סיים־קלובען, סיי פון לינקס, סיי פון רעכטס געשטעלט דעם פּרעמיער די שאלה: וואָס איז אייער פּראָגראַם?

נאַטירליך, אַז די רעכטע און די לינקע מיינען דערביי פאַלגענדע זאַכען: די ענדעקעס ווילען דוקא אָנצווינגען דער רעגירונג אַ שינוי פון דער וואַהלאָרדינאַציע, וואָס זאָל פערקלאַפּען די טירען פון סיים פאַר די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען און אַנדערע נישט געוואונשענע עלעמענטען. די רעכטע האָבען אַפילו אָנגעהויבען בנוגע דער רעגירונג אַ ברוגז־שפיל, איבעררייסענדיג די אידיליע, וועלכע האָט זיך געהאַט צווישען ביידען איינגעשטעלט.

פאָרמעל איז אָבער די פראַגע אָוועקגעשטעלט ריכטיג: פולמאַכטען, אָבער מיט וואָסער ציל(?) וואָסער ווייַן קלערט עס די רעגירונג אַריינצוגיסען אין די לאָגלען פון די פולמאַכטען, וואָס איז דאָס פּראָגראַם פון די רעגירונג(?)

ל.

אַ שריט פאראויס.

רעזאָלוציעס וועגען יודען, אָנגענומען דורך דער פוילישער געזעלשאַפט „פריינד פון שלום".

אין פוילען עקזיסטירט אַ „געזעלשאַפט פון פריינד פון פרידען". די דאָזיגע געזעלשאַפט בעשעפטיגט זיך אויך פון ציים צו צייט מיט יודישע ענינים, אַזוי איז עס געווען אין די יאָהרען 1909 און 1910, ווען אין די בעראַטונגען האָבען אָנטיילגענומען אַ גאַנצע רייה יודישע געזעלשאַפטליכע טוער און פערטרעטער פון פערשידענע יודישע אָרגאַניזאַציעס מיט נחום סאָקאָלאָוו בראש; אַזוי איז עס געווען אין 1922 י. אזוי איז עס שלי־ליך געווען אויך היינטיגעס יאָהר, ווען דער קאָמיטעט האָט אָפּגעהאַלטען אַ רייה בעראַטונגען מיט די פיהרענדע פערזענליכקייטען פון דער יודישער פּאָליטיק אין פוילען. אויף די דאָזיגע קאָנפערענצען האָבען געזאָלט אָנגענומען ווערען אַ שטעלונג צו די יודישע פּאָסטולאַטען, וועלכע זאָל זיין מאַסגעבענד פאַר דער פוילישער געזעלשאַפט; נאָכמעהר דערפאַר, וואָס עס געהט אַרויס פון אַ „נייטראַלער אינסטאַנץ". מצד די יודען האָבען אין די בעראַטונגען אַלס אינפאָרמאַטאָרען אָנטיילגענומען פראָפ. באַלאַבאַן, די דעפ. פאַרבשטיין, האַרטגלאַס, גרינבוים, די סענאַטאָרען: שערעשעווסקי, טרוסקער, קערנער, די ה"ה מייזעל, עמיל פערעץ ד"ר גרשון לעווין א. אַ. די „פוילישע געזעלשאַפט פון פריינד פון פרידען" האָט איצט אָנגענומען אַ רייה רעזאָלוציעס, וואָס זענען אינטערעסאַנט אַלס אַ צייכען פון דער צייט.

1) די רעגירונג איז מחויב צו שטיצען אין בעצוג צו די יודען, פּונקט ווי איבערהויפּט אין בעצוג צו די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, די פּרינציפען פון דער קאָנסטיטוציע, וואָס גאַראַנטירען די גלייכבערעכטיגונג פונ'ם פאָלק. די יודען דאַרפען אָנערקענען די פּאָליאַקען אַלס הויפּט־פאָלק און דאַרפען אָפּוואַרפען יעדען געדאַנק וועגען שאַפען אַ „יודעאַ־פּאָלאָניאַ". אַזעלכע בעגריפען פערשפרייטען די אַנטיסעמיטען. די דאָזיגע שטעלונג בערעכטיגט נישט די פּאָליאַקען צו בעגרענצען די יודען אין זייערע רעכט; די יודען אָבער דאַרפען פערמיידען צו ערלעדיגען זייערע נאַציאָנאַלע ענינים אויפ'ן חשבון פון די פוילישע נאַציאָנאַלע אינטערעסען.

2) די צוגעהעריגע פון יעדען פאָלק האָבען דאָס רעכט צו שאַפען נאַציאָנאַלע געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס. די דאָזיגע אָרגאַניזאַציעס אָבער דאַרפען זיין לאָיאַל בנוגע דער מלוכה און בנוגע אַזעלכע אָרגאַניזאַציעס פון אַנדערע פעלקער, און דאַרפען מיט זיי מיטאַרבייטען פאַר מלוכה'שע אָדער אַלגעמיין מענשליכע צילען.

3) דאָס שאַפען פון אַ יורידישער איינהייט פון יעדען פאָלק דאַרף זיך שטיצען אויף אַ פּריוויליגען אָנערקענען זיך פונ'ם יחיד צום פאָלק; און אַזאַ אָרגאַניזאַציע האָט דאָס רעכט צו פערשטענדיגען זיך מיט דער רעגירונג, אָדער מיט פערשידענע געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס.

4) די יודישע קולטורעלע פאָדערונגען דאַרפען געשטיצט ווערען דורך פעראָרדנונגען און אין די רעגירונגס־ און קאָמונאַל־בודזשעטען. צוליב דעם דאַרפען פערטרעטער פון דער יודישער געזעלשאַפט צוגעלאָזט ווערען מיט בעראַטונגס־רעכט; דאָס זעלבע — אין ציוויל־שטאַנד־אַמט.

5) אַלס יודישע נאַציאָנאַלע שפּראַך ווערט אָנערקענט — העבראַיש, די אומגאַנגס־שפּראַך, דער אַזוי־גערופענער „יודיש" ווערט פולשטענדיג טאָלערירט, ער קען אָבער נישט פּרעטענדירען אויף שטיצע מצד דער רעגירונג אָדער מצד דער פוילישער געזעלשאַפט.

6) די אַסימילאַציע פון יחידים דאַרף נישט — נישט דורך די יודען, און נישט דורך די פּאָלאַקען — בּאָיקאָטירט ווערען, ווייל ס'איז דערצו בערעכטיגט יעדער בירגער. די אַסימילירטע יודען דאַרפען סיי דורך דער יודישער און סיי דורך דער פוילישער געזעלשאַפט בעטראַכט ווערען אַלס פּאָלאַקען און זיי האָבען נישט קיין רעכט אַרויסצוטרעטען אין נאָמען פון דער יודישער געזעלשאַפט. די רעגירונג און די זעלבסט־פערוואַלטונגען האָבען נישט דאָס רעכט אויסצונוצען זייער מאַכט און זייערע געלד־מיטלען אויף צו שטיצען די אַסימילאַציע.

7) בּאָיקאָט, פּאַראָווערטיילען, פּראָפּאַגאַנדע פון געגענזייטיגער שנאה ווערט אָנערקענט פאַר נישט ריכטיג און שעדליך פאַר דער פוילישער, סיי פאַר דער יודישער בעפעלקערונג.

8) די פוילישע קולטור־אינסטיטוציעס דאַרפען זיין אָפען פאַר יודען, וועלכע וועלען זיי שטיצען. דאָס שליסען דעם וועג צו דער פוילישער קולטור איז נישט ריכטיג און האַמעוועט איהר ענטוויקלונג און די צעשטראַלונג.

די דאָזיגע בעשלוסען זענען אַ צייכען פון דער צייט. זעהר פיל, זעהט אויס, וועט נאָך אויסקומען דער יודישער געזעלשאַפטליכקייט צו קעמפען און אויפצוקלערען אונזערע נאָהנטסטע שכנים וועגען מיר זענען, און וואָס מיר ווילען. אָבער די אַרבייט וועט נישט געהן לאיבוד: עס האָט אָבער אַ פנים, אַז דער שווערער מויער איז דורכגעבראָכען. דער דורכברוך איז נאָך זעהר אַ קליינער, אָבער ער גיט האָפנונגען...

א. ג.

פּויל וואַרבורג

עהרען־דאָקטאָר פון דער הײַדעלבערגער אוניווערזיטעט.

בערלין, (י.ס.אַ.) דער אַקאַדעמישער סענאַט פון היידעלבערגער אוניווערזיטעט האָט בעשטימט דעם בעקאַנטען יודישען באַנקיר פּויל וואַרבורג פון ניו־יאָרק אַלס עהרען־דאָקטאָר פון די מלוכה־וויסענשאַפטען צוליב זיינע גרויסע פערדינסטען פאַר דער וויסענשאַפט.

די ערשטע יודען אין ניו־יאָרק.

צו דער געלעגענהייט פון 300 יאָהריגען יובילעאום פון דער גרויסער שטאָדט אין דער וועלט.

אין אַ געוויסען טאָג, אין סעפּטעמבער חודש פון יאָהר 1654 איז אין האַפען פון ניו־אַמסטערדאַם (איצט ניו־יאָרק) אַריינגעפאָהרען אַ שיף, וואָס האָט זיך גערופען „סט. קאַטאַרינאַ". געקומען איז די שיף פון „קאַפּ סט. אַנטאָני", צווישען די פּאַסאַזשירען, וואָס האָבען זיך אויף דער שיף געפונען, זענען געווען 27 פּאָרטוגעזישע יודען. דאָס איז געווען אַ טייל פון יענע יודען, וואָס זענען דורך רדיפות און פערפאָלגונגען פערטריבען געוואָרען פון פּאָרטוגאַל אין פערשידענע טיילען פון זיד־ און צענטראַל־אַמעריקאַ, וואָס זענען נישט לאַנג ענטדעקט געוואָרען.

אין יענער צייט איז ניו־אַמסטערדאַם וועלכע איז שפּעטער פונאַנדערגעוואַקסען געוואָרען אין דער שטאָט ניו־יאָרק, געווען נישט מעהר ווי אַ קליינע בעפעסטיגטע קאָלאָניע. פון אַ שיף, וואָס איז אַריין אין האַפען, האָט מען אויף דעם ברעג געזעהן עטליכע צעהנדליג הייזלעך, הויפּטזעכליך הילצערנע. צוויי הייזער זענען געווען בעדייטענד גרעסער און העכער, ווי די איבעריגע. אין איינעם פון זיי האָבען זיך געפונען 13 סקלאַדען פון דער האָלענדישער „וועסט אינדיאַ קאָמפּ."; און דאָס צווייטע הויז איז געווען אַ טאוועררנע — אַ מין אכסניא און קלוב צוזאַמען. צו מערב־זייט און עטוואָס אָפּגערוקט פון דער קאָלאָניע, איז געשטאַנען אַ הויכע ווינד־מיהל. פון פאָרענט, ביים סאַמע ברעג, איז געווען אַ נידריגע פעסטונג. אויף אַ הויכער מאַסטע האָט געפלאַטערט אַ האָלענדישער פלאַג; און ווען מען איז צוגעקומען, האָט מען ביים ברעג, נעבען פעססונג געזעהן אַ תליה...

די 27 יודען, וואָס זענען געקומען מיט דער שיף „סט. קאַטאַרינאַ", זענען געווען די ערשטע יודען, וואָס האָבען בעטראָטען די ערד, וואו ניו־יאָרק איז שפּעטער אויסגעוואַקסען. זיי זענען געווען אַזוי אָרים, אַז זיי האָבען נישט געהאַט מיט וואָס צו בעצאָהלען פאַר זייער רייזע. דער קאַפּיטאַן פון דער שיף האָט פערכאַפּט און פערקויפט די זאַכען, וואָס די יודען האָבען מיט זיך געהאַט, אָבער דאָס איז נישט געווען גענוג צו דעקען די רייזע־קאָסטען. דאַן האָט זיך דער קאַפּיטאַן געווענדעט צו די בעאַמטע פון ניו־אַמסטערדאַם מיט אַ פערלאַנג, אַז מען זאָל 2 פון די יודען פערהאַלטען אַלס משכון ביז די איבעריגע יודען וועלען איהם בעצאָהלען, וואָס איהם קומט. זיין טענה איז געווען, אַז די יודען האָבען זיך ערוב געווען איינער דעם צווייטען. מיט וואָס די געשיכטע האָט זיך געענדיגט איז נישט בעוואוסט; וואַרשיינליכער פון אַלץ, האָט מען קיינעם נישט פערהאַלטען, ווייל עס איז געווען פערבונדען מיט איבעריגע אויסגאַבען זיי אויסצוהאַלטען. עס איז אָבער קלאָהר, אַז די ערשטע יודען, וואָס זענען אַריינגעקומען קיין ניו־יאָרק, זענען געווען זעהר אָרים; זיי האָבען נישט געהאַט, נישט קיין געלד, און נישט קיין זאַכען.

ניו אַמסטערדאַם איז דאַן רעגירט געוואָרען פון דער האָלענדישער געזעלשאַפט „וועסט אינדיאַ קאָמפּאַניע". די דירעקטאָרען פון דער קאָמפּאַניע האָבען זיך געפונען אין האָלאַנד דאָרטען האָבען זיי געשאַפען די זעזעצען פאַר דער יונגער קאָלאָניע און פון דאָרטען האָבען זיי געשיקט זייערע אייגענע גענעראַל־דירעקטאָרען, אָדער גאָווערנערס.

אין דער צייט, ווען די ערשטע יודען זענען אַהער אָנגעקומען, איז דער גענעראַל־דירעקטאָר געווען פּיטער סטאַיוועסענט. געווען איז ער זעהר אַנ'ענערגישער, אָבער אַ פאַנאַטישער און איינזייטיגער מאַן מיט דעספּאָטישע נייגונגען. דער געדאַנק, אַז יודען זאָלען זיך בעזעצען אין דער קאָלאָניע, וואו ער האָט רעגירט, איז איהם נישט געווען צום האַרצען. אָבער די אינסטרוקציעס, וואָס די דירעקטאָרען אין האָלאַנד האָבען צוגעשיקט צו סטאַיוועסענט'ן זענען געווען, אַז ער זאָל די יודען לאָזען צורוה און זיי אַפילו געבען געוויסע פרייהייטען. די פרייהייטען זענען אָבער געווען בעגרענעצטע, און סטאַיוועסענט פלעגט נישט דורכלאָזען די געלעגענהייט צו לאָזען פיהלען די יודען, אַז זיי זענען דאָ נישט זעהר קיין געווינשטע געסט. איין מאָל צ. ב. ש., האָבען זיך די יודען צו איהם געווענדעט מיט אַ געוויסע בקשה, האָט זיי סטאַיוועסענט ענטזאַגט און נאָך צוגעגעבען, אַז אויב זיי ווילען עס נישט ליידען — מעגען זיי געהן ווייטער. אַ צווייטען מאָל — אַ יאָהר נאָך דעם, ווי זיי זענען אַהער אָנגעקומען — האָבען זיי געבעטען, מען זאָל זיי אָפּטיילען אַ שטיקעל פעלד פאַר אַ בית־עולם; האָט מען זיי אין דעם ענטזאַגט אונטער דעם אויסרייד, אַז דערוויל איז נאָך אין דעם קיין נויטווענדיגקייט נישטאָ. נאָך אַ יאָהר שפּעטער, 1656, איז דער ערשטער יוד געשטאָרבען. דאַן האָט מען זיי אָפּגעטיילט אַ שטיקעל פעלד פאַר אַ בית־עולם.

אָבער נישט קוקענדיג אויף די נישט זעהר פריינדליכע בעציהונגען צו זיי, האָבען די יודען דאָך אָנגעפיהרט האַנדעל און זייער צאָהל איז געוואַקסען דורך נייע אָנגעקומענע אימיגראַנטען, וואָס זענען פערטריבען געוואָרען פון שפּאַניען און פּאָרטוגאַל און וואָס זענען פערפאָלגט געוואָרען אין אַנדערע לענדער און האָבען געזוכט אַ שטיקעל פלאַץ, וואו זיי זאָלען זיך קענען צוטוליען.

אין יאָהר 1664 האָבען די ענגלענדער פערכאַפּט ניו אַמסטערדאַם און זי אומגערופען „ניו־יאָרק". פון אָנפאַנג איז די לאַגע פון די יודען פערבליבען די זעלבע וואָס פריהער, אָבער צוביסלעך האָבען זיי אָנגעהויבען קריגען מעהר פרייהייטען און פּריווילעגיעס. מען האָט זיי צ. ב. ש., ערלויבט צו בויען אַ שוהל — אַ זאַך וואָס מען האָט זיי פריהער נישט ערלויבט צו טון. בעשעפטיגט האָבען זיי זיך הויפּטזעכליך מיט האַנדעל און פערשידענע מלאכות. איינע פון זייערע טעטיגקייטען איז בעשטאַנען אין דעם, וואָס זיי האָבען אָפּגעקויפט פון די אינדיאַנער רויהע פעלען און פוטער, האָבען עס באַאַרבייט און דערנאָך פערקויפט ווייטער. אַזוי, צ. ב. ש. דערוויסען מיר זיך, אַז איינער אַ הײמאַן ליוויי, וועלכער איז בעשטאָרבען אין יאָהר 1790, האָט אָנגעפיהרט ברייטע געשעפטען מיט די אינדיאַנער און געוואונען זייער סימפּאַטיע און צוטרויען. ער האָט געהאַט אַ פאַבריק, וואו מען האָט די פעלען באַאַרבייט, און צווישען זיינע אַרבייטער איז געווען איינער אַ דזשאָן דזשייקאָב אַסטאָר, וועלכער האָט ביי איהם פערדינט אַ דאָלאַר אַ טאָג. אָט דער אַסטאָר איז עס געווען דער גרינדער פון דער בעריהמטער אַסטאָר־פאַמיליע.

אַן איצטער זענען אין ניו־יאָרק פערהאַן אַרום איין און דריי פערטעל מיליאָן יודען. דאָס הייסט, אַז איין דריטעל פון דער גאַנצער בעפעלקערונג פון ניו־יאָרק זענען יודען; דאָס הייסט, אַז איין אַכטעל פון אַלע יודען אויף דער ערד זענען אין ניו־יאָרק. דאָס הייסט, אַז אין ניו־יאָרק אַליין זענען פערהאַן האַלב פון דער צאָהל יודען, ווי אין גאַנץ פוילען.

אויף אַלע געביטען פון טעטיגקייט: האַנדעל, אינדוסטריע, פאַבריקאַציע, פינאַנץ, פּאָליטיק, יוריספּרודענץ, קונסט, ליטעראַטור, וויסענשאַפט, פּעדאַגאָגיע, ספּאָרט — הכלל אויף יעדען געביט, וואו מענשען זענען טעטיג, זענען יודען פערטראָטען.

ל. סאַמאַילאָס.

נײַער פאָלקסבלאַט
14. יולי 1926.

דאָס לאָדזער לעבען

נײַער פאָלקסבלאַט
14. יולי 1926.

15
דאָנערשטאָג
ד
אב תרפ״ו

יולי.
זון-אויפגאַנג 4,10
זון-אונטערגאַנג 6,57
לענג פון טאָג 14,24

א שבועה
פון יודישע זעלנער אין דער אלטשטעטישער שוהל.

( ) נעכטען האָבען 68 יודישע זעלנער אָבגעגעבען אַ שבועה אין דער אַלט-שטעדטישער שוהל. צו דער שבועה זענען געקומען אַ מאַיאָר, איינעגע אָפיצירען מיט דער פאָהן און אַ מיליטערישער אָרקעסטאָר. מצד דער קהלה-פערוואַלטונג זענען אַנוועזענד געווען דאָזאָר ב. רוס און דער סעקרעטאַר ה' נאַדעל.

די שבועה האָט אָפּגענומען דער מורה-הוראה ה' פיינער. דער חזן יאָסעלעוויטש האָט געזאָגט אייניגע קאַפּיטלען תהלים. דער אָרקעסטער האָט געשפּילט דעם נאַציאָנאַלען הימן, בעת וואָס די אָפיצירען זענען געשטאַנען מיט די בלאַנקע שווערדען אַרום דער פאָהן.

די שבועה-פּראָצעדור איז אויסגעפאַלען זעהר פייערליך.

הילף
פאַר קינדער.

( ) דעפּ. ד״ר ראָזענבלאַט האָט בעקומען צוגעשיקט הילף-געלד אויף עסען פאַר אָרימע קינדער. דאָס געלד איז בעשטימט פאַר פאָלגענדע אינסטיטוציעס.

ת״ת של הרב מייזעל ז״ל – 40 דאָלאַר; „אהבת תורה" (וואָלבאָרסקאַ 20) 40 דאָלאַר; „תורת חסד" (קילינסקא 59) – 25 דאָלאַר; „יסודי תורה" (אַל. 1. מאַי 37) – 25 דאָלאַר; ת״ת פון אַלטשטאָט – 30 דאָל.; „תורת נצח" (ווסכאָדניאַ 64) – 10 דאָל.; „בית יעקב" (פּיראָמאָוויטש 14) – 30 דאָל.; ת״ת אויף (ליפּאָווע 131) – 20 דאָל.; „מחזיקי הדת" (סאָלנאַ 7) – 20 דאָל.; „יסודי תורה" (קילינסקאַ 116) – 15 דאָל.; „יסודי תורה" (זאַרושצווסקא 7) – 20 דאָל.; ת״ת אויף (אַלעקסאַנדריסקאַ 13) – 30 דאָל.; ת״ת אויף (ציגעל-גאַס 59) – 10 דאָל.; „שומרי הדת" (גייערס ראַיאָן) – 20 דאָלאַר.

די פערטרעטער פון די דאָזיגע אינסטיטוציעס ווערען געבעטען זיך צו מעלדען אין ביוראָ פון ד״ר ראָזענבלאַט (פּעטריקאָווער 23) פרייטאָג צווישען 2 און 3 בייטאָג, מיטבריענגענדיג מיט זיך אַ פולמאַכט.

12 פּראָצענט
ווילען די פאַבריקאַנטען אויך געבען די ביוראָ-אַנגעשטעלטע.

(ס) ווי בעוואוסט, האָבען די ביוראָ-אַנגעשטעלטע אין די טעקסטיל-פאַבריקען אויך אַרויסגעשטעלט פאָדערונגען וועגען 25 פּראָצ. הוספה.

איצט האָט דער פעראיין פון די אינדוסטריעלער צוגעשיקט צו די ביוראָ-אַנגעשטעלטע אַ בריף, אין וועלכען ס'ווערט מיטגעטיילט, אַז די אינדוסטריעלער זענען גרייט צו געבען די אַנגעשטעלטע 12 פּראָצ. הוספה, גלייך ווי די אַרבייטער.

די ביוראָ-אַנגעשטעלטע אין די פאַבריקען רופען אויף קומענדיגען מאָנטאָג אַ מיטינג, כדי צו דעצידירען וועגען דעם ענטפער פון די אינדוסטריעלער.

גערעטעניש
אין לאָדזער ראַיאָן.

(אַז) ווי מ'גיט איבער, איז דער צושטאַנד פון די זריעות אין לאָדזער ראַיאָן אַ גוטער.

דאָס גערעטעניש זעהט אויס צו זיין אַ גוטעס. די לעצטע היצען טרוקענען אויס די תבואה נאָך די לעצטע רעגענס און אַלץ זאָגט צו צו זיין ווי אַמבעסטען.

אין אַ טייל פּרטער האָט זיך שוין אָנגעהויבען דער שניט.

„איך וועל אפּרוימען דאַבראַניצקי'ן"

האָט דער מערדער יאַבלאָנסקי אַמאָל געזאָגט זיין פאָטער.

ווײַטערדיגע פּרטים וועגען שוידערליכען טעראָר-אַקט איבער'ן פאַבריקאַנט יוסף דאַבראַניצקי.

(–) דער מאָרד-אַקט איבער דעם לאָדזער פאַבריקאַנט יוסף דאַבראַניצקי הערט אַלץ נישט אויף צו אינטערעסירען אַלע קרייזען פון דער בעפעלקערונג.

דער מערדער.

כדי צו האָבען אַ בילד וועגען די פּערזאָן פונ'ם מערדער, איז נאָך כדאי צוצוגעבען, אַז יאַבלאָנסקי האָט געהאַט מיטעלע גימנאַזיאַל-בילדונג און געשטרעבט צו שטודירען אויפ', אוניווערזיטעט.

ווען יאַבלאָנסקי האָט שוין געאַרבייט אין דער פאַבריק, האָט ער זיך נאָך געבילדעט אין דער היים. אָבער ווען ער האָט פערלוירען די אַרבייט, האָט ער געהאַט אָפטע קאָנפליקטען אינדערהיים און דער פאָטער האָט איהם גערופען:

„אומזיסטער פרעסער".

איינמאָל, ווען יאַבלאָנסקי האָט זיך געקריגט מיט'ן פאָטער, האָט ער געזאָגט:

– אין אַלעם איז שולדיג דאַבראַניצקי. ער האָט מיך אומגליקליך געמאַכט. איך וועל איהם „אַפּרוימען" פון וועג.

דער פאָטער האָט אויך פערלאַנגט פון איהם, ער זאָל זיך רעגיסטרירען אַלס אַרבייטסלאָזער, נאָר יאַבלאָנסקי האָט נישט געוואָלט.

די ווײַטערדיגע אויספאָרשונג

פון מערדער יאַבלאָנסקי ברענגט נאָך פערשידענע פּרטים, וועגען יאַבלאָנסקי'ס מערדערישער טאַט. ווי עס גיבען איבער די אָנפיהרער פון אויספאָרשונגס-אַמט מאַכט יאַבלאָנסקי אַן'איינדרוק פון אַן'אַלטען מערדער. זיין ראַפינירטקייט, זיינע אָפענע ענטפערען, בעווייזען, אַז ביי איהם איז דער מאָרד געווען אַדורכגעטראַכטע זאַך.

ווען דער אויספאָרשונגס-ריכטער האָט נעכטען געפרעגט דעם מערדער, ער זאָל איהם זאָגען גענוי, וואָס ס'האָט איהם בעוואויגען צו דערשיסען דאַבראַניצקי'ן, האָט ער געענטפערט:

ער האָט מיר צעבראָכען מיין לעבען. ער האָט מיך אַרויסגעוואָרפען אויף דער גאַס צוליב אַ נאַרישקייט. ער האָט געמיינט, אַז איך לאַך פון איהם.

יאַבלאָנסקי דערצעהלט ווייטער, אַז לעצטענס האָט ער געהאַט מיט דאַבראַניצקי'ן אַזאַ קאָנפליקט: דאַבראַניצקי האָט זיך אַרומגעדרעהט אין פאַבריק. יאַבלאָנסקי האָט בעמערקט, ווי אַן אַרבייטערין קען זיך נישט קיין עצה געבען מיט אַ מאַשין. האָט יאַבלאָנסקי אָנגעהויבען לאַכען און דאַבראַניצקי האָט געמיינט, אַז דאָס לאַכט ער פון איהם. אין פון דאַמאָלס אָן, דערצעהלט יאַבלאָנסקי, האָט דאַבראַניצקי אויף מיר געלעגט „אַ בייז אויג" ביז ער האָט מיך ענדליך אַרויסגעוואָרפען.

יאַבלאָנסקי זאָגט ווייטער, אַז שוין 3 וואָכען האָט ער זיך אַרומגעטראָגען מיט'ן געדאַנק וועגען ערמאָרדען דאַבראַניצקי'ן. ער האָט אָבער בעשלאָסען נאָך איין מאָל געהען און בעטען אַרבייט.

אינ'ם קריטישען טאָג איז יאַבלאָנסקי אַרויס פון שטוב 2 נאָכמיטאָג. ער האָט זיך געלאָזט צום דאַמבראָווסקי-פּלאַץ און דאָרט שפּאַצירט אַ שטיקעל צייט, וואַרטענדיג, אַז דאַבראַניצקי זאָל דורכגעהן. שטעהענדיג אַזוי אויפ'ן פּלאַץ, האָט ער געטראָפען אַן'אַרבייטער פון דערזעלבער פאַבריק און ער איז צוזאַמען מיט איהם נעגאַנגען אין פאַבריק אריין.

דעם רעוואָלווער האָט ער שטענדיג געטראָגען ביי זיך. אויך אין קריטישען טאָג, הגם ווי ער גיט איבער, האָט ער נישט געהאַט בדעה אין זעלבען טאָג צו שיסען דאַבראַניצקי'ן, האָט ער אויך מיט זיך גענומען דעם רעוואָלווער אין גאַס אריין.

„איך האָב – זאָגט ער. געוואָלט דאַבראַניצקי'ן בעטען ביז 3 מאָל ווע גען צוריקאריינצונעהמען מיך אין פאַבריק אריין".

ווען ער האָט דערזעהן אין דער קריטישער מינוט דאַבראַניצקי'ן, איז איהם בעפאַלען אַ שטאַרקע דענערווירונג און ווען דאַבראַגיצקי האָט איהם אָפּגעזאָגט זיין בקשה, איז ער ווי צומישט געוואָרען. ער האָט. זאָגט ער געהאַט דעם איינדרוק, ווי אַ מענשליכע קראַפט האָט איהם בעוואויגען די האַנד צום שיסען.

אין מאָמענט, ווען ער האָט געשאָסען, ביז ער האָט שוין געזעהן דאַבראַניצקי'ן ליגען אויף דער ערד טויט, האָט ער נישט געוואוסט, וואָס מיט איהם טוט זיך. ער האָט מעכאַניש אַרויסגענומען דעם רעוואָלווער און געצויגען ביים צינגעל. ער בעהויפּט אָבער ווייטער נישט דעם טהאַט, ווייל ער האָט פון פריהער געוואוסט וואָס ער וויל און האָט בדעה צו טון.

פאַר אַ געוועהנליכען געריכט.

מיר דערוויסען זיך, אַז איצט איז שוין בעשטימט, אַז יאַבלאָנסקי וועט נישט שטעהן פאַר קיין שטאַנד-געריכט.

ער וועט גע'משפט ווערען דורך אַ געוועהנליך געריכט. ס'קען אָבער אַנגעווענדעט ווערען דער אַרטיקעל 15 פון די צייטוויילינע פאָרשריפטען, לויט וועלכע מ'קען איהם פער'משפט'ן צום טויט, אָדער אויף אייביגע טורמע.

געקינדיגט דעם מערדער'ס ברודער.

אין דאַבראַניצקי'ס פאַבריק האָט ביז לעצטענס געאַרבייט אויך דעם מערדערס אַ ברודער.

דעם ערשטען טאָג נאָכ'ן מאָרד איז דער ברודער נישט געקומען צו דער אַרבייט. נעכטען אינדערפריה איז אָבער יאַבלאָנסקי'ס ברודער, געקומען צו די אַרבייט.

די פאַבריק-אַדמיניסטראַציע האָט אַריינגערופען יאַבלאָנסקי'ן אין קאָנטאָר און מיטגעטיילט, אַז צוליב ריין פּסיכאָלאָגישע מאָטיווען קענען זיי נישט דולדען, אַז אין דער פאַבריק זאָל ווייטער אַרבייטען אַ ברודער פון מערדער, דערביי האָט מען יאַבלאָנסקי'ן אויסגעצאָהלט געלד פאַר 2 וואָכען קינדיגונג.

יאַבלאָנסקי האָט אָבער דאָס געלד נישט געוואָלט צונעהמען און ערקלערט, אַז ער בעשטעהט נישט אויף דער קינדיגונג.

צום יאָהרטאָג פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע.

נעכטיגע פייערונג.

(א) נעכטען, אינ'ם 137-טען יאָהרטאָג פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע און פון פאַלען פון דער באַסטיליע, זענען אומעטום פאָרגעקומען פייערונגען.

אויך אין לאָדז איז פאָרגעקומען אַ מיליטער-דעפילאַדע מיט אַן'אָרקעסטער.

נאָכמיטאָג איז אין די זאַלען פון אָפיצירען-קאַסינאָ פאָרגעקומען אַ פייערליכע אַקאַדעמיע מיט'ן אַנטייל פון פאָרשטעהער פון דער מלוכה, שטאָטישער און מיליטער-מאַכט.

וועגען צינזען פאַר פרעמדער וואַלוטע.

(ב) דער העכסטער טריבונאַל האָט אַרויסגעגעבען אַ דעציזיע, אַז אַלע פערפליכטונגען, וואָס ווערען אַרויסגעגעבען אין פוילען אָדער אין אויסלאַנד אין דער פרעמדער וואַלוטע, אונטערליגען נישט די פאָרשריפטען פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט וועגען די געזעצליכע צינזען פון 15 און 24 פּראָצענט.

דעריבער, אויב אַ פערפליכטונג אין דער פרעמדער וואַלוטע ווערט נישט געצאָהלט אין טערמין דאַרף דאָס געריכט אַנערקענען נור 6 פּראָצענט צינזען יעהרליך.

דער דאָזיגער אורטייל האָט אַ וויכטיגע פּרינציפּיעלע און פּראַקטישע בעדייטונג פאַר די פוילישע סוחרים.

פערזאַמלונג פון קאָלאָניאַל-הענדלער

זונטאָג אין אָוועגד איז פאָרגעקומען אַ גרויסע פערזאַמלונג גערופען דורך דער קאָלאָניאַל-סעקציע ביים צענטראַלען קליינהענדלער-פעראיין אויף לאָדזער וואָיעוואָדזטווע זאַוואַדזקע 5.

די פערזאַמלונג עפענט ה' גאָטליב און נים גלייכצייטיג אָפּ אַ טעטיגקייטס-בעריכט, ה' קירשבוים גיט אָפּ אַ בעריכט פון זיין רייזע קיין וואַרשאָ און פון די אינטערווענצען וואָס זענען דורכגעפיהרט, כדי צו בעקומען פאָרשטעהער אין די שאַצונגס-קאָמיסיעס פון הכנסה-שטייער. ה' ערליך גיט דאַן אָפּ אַ בעריכט פון די זיצונגען אין די פינאַנץ-אַמטען אין מאַגיסטראַט. ה' העלפּער רעפערירט די פראַגע וועגען דער קאָאָפּעראַטיווער באַנק, וואָס ס'איז ממש אַ נויטווענדיגקייט פאַר'ן קליינהענדלערטום. אין די דיסקוסיעס וועלכע האָבען זיך ענטוויקעלט זאָגען זיך איינע רעדנערס אַרויס געגען דער קהלה וועלכע שיקט קאָנטראָלערן, וואָס קאָנען שאָדען ברענגען דעם קליינהענדלערטום אויף אַנדערע געביטען. צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען אַ פּראָטעסט-רעזאָלוציע געגען דער קהלה מיט דער פאָדערונג, אַז צוזאַמען מיט די קאָנטראָלערן זאָלען אויך בעשטימט ווערען פאָרשטעהער פון די קליינהענדלער.

ס'איז אויך געוועהלט געוואָרען אַ קאָמיסיע פון 4 פּערזאָן וואָס זאָל זיך פערנעהמען מיט דער פאָרבערייטונגס-אַרבייט פון דער באַנק.

די ארץ-ישראל-ווײַנען

„כרמל"

זענען די בעסטע הייל-ווײַנען אין דער וועלט.

„MEDOC" (רויטווײַן) ספּעציעל פאַר מאָגענליידענדע און צוקערקראַנקע.

„BARZEL" (אײַזענווײַן) ספּעציעל פאַר בלוטאָרימע און רעקאָנוואַלעסצענטען.

Tow. „BARZEL", Warszawa, Nalewki 27.

230.000 דאָלאַר פאַר זגיערזש.

(א) דער אַמעריקאַנער קאָנצערן „אולען עט קאָמפּ.", וועלכער האָט מיט אַ צייט צוריק געגעבען גרעסערע הלוואות די שטעט: פּיעטרקאָוו, טשענסטאָכאָוו, ראַדאָם און לובלין, האָט איצט בעשטימט 230.000 דאָלאַרס אַ הלוואה פאַר זגיערזש אויף קאַנאַליזאַציע-צוועקען און אויך צו בויען אַ שלאַכט-הויז.

יוליוס אַדלער'ס אויפטריט

אין ערנסט טאָלער'ס „הינקעמאַן".

נאָך עטליכע טעג, און – מיר וועלען ווידער זעהן אויף דער ביהנע פון „סקאַלאַ"-טעאַטער, דעם ליבלינג פון לאָדזער פּובליקום – י ו ל י ו ס אַ ד ל ע ר.

אויב מ'זאָגט אין לאָדז אַ ד ל ע ר, מיינט מען אַ שטיק יודישע טעאַטער-געשיכטע; מיינט מען – אַ טרוים וועגען אַ גוט, שעהן קינסטלעריש טעאַטער.

עטליכע יאָהר איז אַדלער נישט געווען מיט אונז, און – ווי ער זאָגט – האָט ער געבענקט נאָך אונז, נאָך לאָדז, נאָכ'ן לאָדזער טעאַטער-עולם. און ער איז געקומען. פערלאָזט אַמעריקאַ, מיט שרייענדיגער רעקלאַמע, מיט די רידיגע גאַנד-טעאַטערן צוזאַמען מיט די „ביזנעס" און דאָלאַרען, און ער איז געקומען זיך ווייזען פאַר אונז.

ס'איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואָס אַדלער האָט אויסגעקליבען פאַר'ן ערשטען אויפטריט אַ שלאַגער-דראַמע, וועלכע איז אין גאַנץ דייטשלאַנד און אין אַמעריקאַ געשפּילט-געוואָרען טויזענדער מאָל ביים גרעסטען ערפאָלג.

דאָס איז די דראַמע פונ'ם בעריהמטען דייטשען דיכטער ערנסט טאָלער „הינקעמאַן". די דאָזיגע דראַמע שפּיגעלט-אָפּ אַ שטיק לעבען פון בעת און נאָך דער מלחמה; פאַר אונזערע אויגען געהען-דורך צעהנדליגער נאָך-נישט געוועהענע טיפּען, געשטאַלטען אין סצענעס.

אכטונג!
איז האַלושקי
איז מעגליך צו בעקומען דעם
„נײַעם פאָלקסבלאַט"
ביי ה' משה ראָזענבלאַט.

די לאגע אויפ'ן מאנופאקטור-מארק.

(ה) אין משך פון די וואך האט זיך אין לאדז ווייטער זעהר געשמאק געלייזט. הויפטזעכליך האט מען געלייזט פון די קרעמער און ווארשא. אויך פון איבריגען קאנגרעס-פוילען, גאליציען און פאמערן זענען געווען סוחרים, דאגעגען זענען געווען ווייניג סוחרים פון פוינער קאנט.

געלייזט האט מען הויפטזעכליך זומערדיגע ארטיקלען ווי באטיסטען, סאטינען, קרעטאנען א. א. שענע רעשטען זענען כמעט גארנישט בנמצא, דא געגען האט שייבלער-גראהמאן די לעצטע טעג ארויסגעלאזט א גרויסע פארטיע ביליגע קרעטאנען, וואס ווערען זעהר פיל פערקויפט צום פרייז 105 זל. פאר קאסע.

דער קורס ביי שייבלער-גראהמאן איז דער זעלבער וואס פאריגע וואך ווי: 7.40 זל. פאר קאסע, 7.63 זל. פאר וועקסלען ביז 45 טעג און 50% קאסע.

די פרייזען-טענדענץ (אין דאלאר) איז א ביסעל א פעסטערע אזוי צ. ב. איז שייבלער-גראהמאן געשטיגען מיט א האלבען סענט אויף א מעטער, הערינגבאם און א גאנצע רייהע פון אנדערע פאבריקאנטען זענען די וואך געשטיגען מיט די פרייזען פון 5–10 פראצ. (אויף דאלארען) א. א. די פאלגענדע פאבריקאנטען: קרושע-ענדער, קינדערמאן און גאמפע-אלברעכט.

אויך אין ביאליסטאק הערשט א טענדענץ פון העכערען די פרייזען. הויפטזעכליך אויף פערד-קאצען, ווייל ס'דערנעהנטערט זיך איצט דער סעזאן דערויף.

א קינד פון א לאדזשער איינוואוינער

פערשוואונדען-געווארען אין גלאוונא.

( ) די פאמיליע שלאדאיפאווסקי פון באוואמיעסקא 20, וואוינט אויף זומער-וואוינונג אין גלאוונא, אין דארף סוואבארא.

נעכטען האט די פרוי ש., ווי געווענליך, ארויסגעשטעלט אויפ'ן גראז נעבען דער וואוינונג דאס וועגעלע, אין וועלכען ס'איז געלעגען איהר 5-חדשים'דיג מיידעלע.

ווי עפשטוינט איז אבער געווארען די מוטער, ווען אין א האלבע שעה ארום, ווען זי איז ארויס צום קינד, איז דאס וועגעלע מיט'ן בעטגעוואנד געווען און – דאס קינד איז נישט געווען.

ס'האט נישט געהאלפען קיין זוכען און קיין לויפען – דאס קינד איז נישטא.

איבער דעם געהיימניספולען פערשווינדען פונ'ם קינד, איז אויפגערעגט געווארען גאנץ גלאוונע. אלע זאגען, אז דאס פערשוואונדענע קינד וואס איז זיכער צוגע'גנב'עט געווארען פון א פערברעכערישע האנד.

פאליציי האט אויך איבערגענומען די אויספארשונגס-אקציע.

קליינע גנבים, אכליין גנבה'לע, גרויסע שטראף.

(או) נעכטען האט דאס לאדזשער קרייז-געריכט בעטראכט דעם פראצעס געגען דעם דרייליג: מיעטשיסלאוו שמידט, 17 יאהר אלט, יוזעף האמפלא, 19 יאהר אלט און וואצלאוו נאזשעמבלא 18 יאהר אלט, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט, אז זיי האבען ארום 11 ביינאכט בע'גנב'עט א שפיז-קראם אויף רוג זשעראמסקי-גאס (פאנסקא) און נייע ציגעל גאס.

אויפ'ן פראצעס האבען זיך אלע 3 נישט מודה געווען, דערנאך האט יעדער איינער ארויסגעלעגט די שולד אויפ'ן אנדערן און לסוף האבען זיי שוין ערקלערט, אז זיי האבען נאר געוואלט אויספיהרען א קליין גנבה'לע..

דאס געריכט האט די קליינע גנבים'לעך פון דער קליינער גנבה פער'משפט: שמיד'ן אויף 4 חדשים טורמע, האמפל'ן אויף 1 יאהר טורמע און נאזשעמבלא'ן – אויף 3 חדשים טורמע. אלע דארפען זיי בעצאהלען 70 זלאטעס געריכטס-קאסטען.

שווינדזוכט-אנטיסעמיטיזם

אין די אנשטאלטען פאר שווינדזיכטיגע.

(–) אין זאקאפאנע עקזיסטירט אן אנשטאלט פאר שווינדזיכטיגע קינדער. די דאזיגע אנשטאלט געהער צום יאגעלאנער אוניווערזיטעט אין קראקע און בעקומט סובסידיעס סיי פון דער מלוכה, סיי פון דער קראקאווער שטאדט-פערוואלטונג.

ווייזט זיך אבער ארויס, אז די אנשטאלט פאר שווינדזיכטיגע, וואלט נייטיג אליין געדארפט אויסגעהיילט ווערען פון... שווינדזיכטיגען אנטיסעמיטיזם.

אט האט די לאדזשער קראנקען-קאסע אהינגעשיקט אין דער אנשטאלט צו היילען א פארטיע שווינדזיכטיגע קינדער (נישט חלילה פאר אומזיסט) אין צווישען דער פארטיע האט זיך אויך געפונען א יודיש יונגעל וויגדארטשיק.

האט מען דארט אלע קינדער צוגענומען און – דאס יודישע יונגעל צוריקגעשיקט מיט'ן מאטיוו, אז קיין יודישע קינדער ווערען נישט אנגענומען.

אין א צווייטער אנשטאלט פאר שווינדזיכטיגע, אין וואדזשיסלאוו, איז באלד א אנסירט, אז – קיין נישט-קריסטען ווערען נישט אריינגענומען.

אט, האט איהר א ביישפיל,

אז א יודישע קישקע און א יודישען דזואר איז נישט אפצושאצען...

(–) אין רעסטאראן - גארטען פון „גראנד" - האטעל איז דאס געווען. ביי א טישעל זענען געזעסען עטליכע ארטיסטען פון „אזאזעל" מיט'ן רעזשיסער דוד הערמאן בראש און געגעסען מיטאג. אבער אזוי ווי ארטיסטען האבען א טבע, אז עסען אהן רעדען שמעקט זיי נישט, האבען זיי צווישען זיך גערעדט. און אויף וואס פארא לשון רעדען יודישע ארטיסטען, אויב נישט יודיש?

איז דאס אבער נישט געפעלען געווארען דעם זמאליגען לאדזשער גמינע-דאזארצע ה–ג וועלכער האט אגב, מיט זיינע ביער-פריינד גערעדט אויף פלאט-דויטש. איהם איז דאס נישט געפעלען געווארען דאס יודישע לשון, און ער האט אנגעהויבען אריבערצווארפען זידעל ווערטער צו די ארטיסטען, און לסוף אויסגעשריגען:

– אידושטשע דא פאלעסטיני!

ערשט דער עלעגאנטער קעלנער האט די „נאבעלע" געסט אויפמערקזאם געמאכט, אז אויף צו מאכען סקאנדאלען דארף ער נישט קומען אין א רעסטאראן; דאן האט זיך דער אנטיסעמיט. גמינע - עקס - דאזארצע בערוהיגט.

טעאטער „סקאלא" 18 ציגעלגאס 18.
דיר.: ס. הופערמאן.

נאר איניגע גאסטשפילע!
פון אונזער גאסט אויס אמעריקא
יוליוס אדלער
שבת דעם 17-טען יולי 3.45 נאכמ., שבת אווענד און זונטאג אווענד דעם 18. יולי – נור 3 מאל ערנסט טאלערס טראגעדיע אין 3 אקטען (8 בילדער)
„הינקעמאן" מיט יוליוס אדלער אין דער טיטעל-ראלע.
ס'נעהמען אנטייל: משה ליפמאן, שושנה, קרעלמאן, האמבורגער, אייזענבערג, פארערמאן, מאניעלא, יעדוואב, פאסטא, נירענבערג, לורנער און אנדערע.
ספעציעלע דעקאראציעס צו דעם שפיל, געמאלען פון קונסטמאלער סיקארא.
באר אין ארקעסטער. בילעטען צו בעקומען אין קאסע.
מאנטאג – צוליב תשעה באב – ווערט נישט געשפילט.
דינסטאג, דעם 20-טען יולי – „אוריאל אקאסטא"
מיט יוליוס אדלער אין דער טיטעל-ראלע.

גאלד-זלאטעס.

(ב) די פ. ק. א. נעהמט פון היינט אן „יוקלאדען" אין זלאטעס פערזיכערט אין גאלד.

דאס איז צוליב דעם, וואס די וואלוטע האט זיך בעדייטענד פעסטערט און ס'איז נישט פארהאן קיין געפאהר, אז די זלאטע זאל פאלען.

קהלה.

(–) נעכטען האט דער פרעזעס ד"ר ראזענבלאט בעזוכט די קהלה, ער האט דארט פערבראכט א לענגערע צייט און זיך בעקענט מיט דער פינאנציעלער לאגע.

פערזענליכעס.

געכטען האט דעפ. ד"ר ראזענבלאט דערהאלטען א מיטטיילונג פונ'ם מיליטערישען הויפט - ראבינער מיזעס, אז ד"ר ראזענבלאט איז בעשטימט געווארען אלס עהרען - מיטגליד פון דער „אפיעקא ראבינאטו וואיסקאוועגא".

קראנקען-קאסע.

סאנאטאריעם אין טושין.

(–) דינסטאג איז פארגעקומען א זיצונג פון דער לאדזשער קראנקען-קאסע. ס'איז בעטראכט געווארען די פראגע וועגען בויען פאווילאנען אין סאנאטאריעס אין טושין, אין צוזאמענהאנג מיט דער מיינונג פון דער דאקטוירים-קאמיסיע, וועלכע איז געווען אויפ'ן ארט און זיך בעקענט מיט דער געגענד. די קאמיסיע האט, נעמליך, אנערקענט, אז דער בארען איז זעהר א גוטער, און אז דארטען וועלען קאנען זיין פאווילאנען פאר שווינדזיכטיגע אויף זומער און ווינטער.

דאס בויען די פאוויליאנען איז בעשלאסען געווארען אנצוהויבען גאר איניכען, אזוי, אז אויפ'ן קומענדען פריהלינג זאל שוין זיין פארטיג.

וויטקאווסקי

איז געשטארבען אין שפיטאל.

נעכטען פארטאג איז אין שפיטאל אויף דרעוונאווסקא געשטארבען פון דער לונגען-ענטצינדונג, וואס איז ענטשטאנען פון די בעקומענע קוילען-וואונדען, דער פראוואקאטאר וויטקאווסקי, וועלכער איז דערשאסען געווארען דורך שלענצקי'ן.

„אזאזעל".

היינט געהט ווייטער דאס דאפעלטע שלאגער-פראגראם פון אלע נומערן פון ערשטען און צווייטען פראגראם.

נעכטען איז דער זאל ווידער געווען איבערפולט. דער עולם געהט און געהט אין „אזאזעל", קיין עין-הרע אהן אויפהער...

צו דער עפענטליכקייט!

אין נאמען פון א גרופע ערשטע גרינדער פון „בית-לחם" ווארען איך די עפענטליכקייט, אז צוליב דעם, וואס פאריגע וואך איז פארגעקומען א גרינדונגס-פערזאמלונג אין „בית-לחם" ביי דער בעטייליגונג פון א מנין מענשען נישט אין הסכם מיט אונזער סטאטוט וואס זאגט, אז 2 וואכען פריהער מוז אנאנסירט ווערען וועגען א גרינדונגס-פערזאמלונג, כדי די מיטגלידער זאלען זיך קענען פאקטיש אריענטירען ווענען די לייטונג פונ'ם פעראיין איבערצוגעבען, נאר עס איז אנאנסירט געווארען און אין דעמזעלבען טאג איז די פערזאמלונג פארגעקומען, כדי צווישען זיך צו פערטיילען די בענקלעך. איך ווארען דעריבער די בעפעלקערונג נישט צו בעטייליגען זיך אין דעם פעראיין און אויך קיין געלד נישט צו געבען, ביז ע ; וועט פארקומען א בערעכטיגטע גרינדונגס-פערזאמלונג. 729

פאר א גרופע גרינדער
אברהם אליעזר הערשקאוויטש

אין די לאדזשער הילפס-אינסטיטוציעס.

יתומים-הויז אויף זגערזשער 40

ס'איז געווען מיט א יאהר 8 צוריק כ'האב דאן געהאט די געלעגענהייט צו בעזוכען די אינסטיטוציע, וואס האט זיך ערשט געגרינדעט אלס קינדער-היים און האט געמאכט די פארבערייטונגען צו פערוואנדלען זיך אין א יתומים-הויז. דן צייט איז געווען א קריטישע, די ארבייטסלאזיגקייט און דאס ארימקייט האבען פערפלייצט די יודישע גאס. מ'האט געווארפט האבען פיל דרייסטקייט אויף צו געהן בויען נייע הילף-אינסטיטוציעס, ווען די, וואס האבען עקזיסטירט האבען קוים צוגויפגעשטעלט זייער מינימאלען בודושעט. אבער א בריפע יונגעלייט, האבען זיך נישט אפגעשראקען און פארגענומען זייער ארבייט. אין א וואוינונג פון א קיך מיט צוויי צימער זענען געשטאנען עטליכע בעטלעך מיט שטרויענע שעניקעס און דארט האט געזאלט זיך איינארדנען דאס „יתומים-הויז פון אלטשטאט".

ס'אינטערעסירען מיך נישט די מאטיווען, וועלכע האבען בעוואויגען די גרינדער און די נאהנטע מיטארבייטער צו זייער ארבייט, אבער מ'מוז צוגעבען, אז מיט זייער מיה און א שטרעבונג, איז בעשאפען געווארען אין אונזערע פערהעלטנישען א גאנץ פיינע אינסטיטוציע. זי האט נאך נישט קיין אייגען הויז און נישט קיין פאנדען און לעבט זיך ארורך פון טאג אויף טאג, אבער ס'איז היינט צו טאג אן אינסטיטוציע, וואס טוט א שפיק וויכטיגע געזעלשאפטליכע ארבייט. אנ'ארבייט, וואס דארף אייגענטליך געטון ווערען דורך קאמונאלע אינסטיטוציעס און דורך דער קהלה.

נעכטען האט די פערוואלטונג פון יתומים-הויז איינגעלאדען די לאדזשער פרעסע אויף דער זומער-וואוינונג אין קאלצ. פאר'ן ארויספאהרען האבען מיר בעזוכט דעם לאקאל אין שטאט. מיט אכט יאהר צוריק האט דאס יתומים הויז פערנומען א קיך מיט צוויי צימער אויפ'ן דריטען שטאק. היינט פערנעהמט עס אויך דעם ערשטען און צווייטען שטאק און א סוטערינע, וואו ס'איז איינגעארדנט די קיך און דער עס-צימער פאר די 45 קינדער. איצט זענען אנגענומען געווארען נאך 25 קינדער, וועלכע וועלען אריינגענומען ווערען אינ'ם יתומים-הויז ווען ס'וועט פערענדיגט ווערען דער רעמאנט. די שלאף-צימער זענען אויסגעפארבט מיט אייל פארב, די בעטלעך אויף ווייס.

מיר פאהרען ארויס אויף דער זומער-וואוינונג. א טייל קינדער, וואס נויטיגען זיך אין א ספעציעלען קור געפינען זיך אויף די קורען אין ראבקי (5 קינדער אין דער קאלאניע פון דער יתומים-צענטראלע), אין כאיוי, טשעכאטשינעק, אין סאנאטאריום ראזאלינא. די איבריגע קינדער, געפינען זיך אויף דער זומער - קאלאניע אין א בעזונדער איזאלירט - הייזעל. מיט זיי וואוינט די לייטערין און א פרעבליסטין א מאטוריסטקע, וואס איז מיט זיי געקומען פון שטאט.

די קינדער מאכען א זעהר גוטען איינדרוק, זעהען אויס פריש און געזונד. מיר טרעפען זיי אין וועלדעל שפילען זיך. זיי זינגען לידער (יודיש, פויליש, העבראאיש) כאפען א טענצעל, דעקלאמירען. ביי איניגע לויפען די לעבעדיגע אייגעלעך, ביי אנדערע איז נאך דער פיין נישט אויסגעלאשען. דער פארזיצער ה' רייבענבאך דערצעהלט אונז די געשיכטע פון איניגע קינדער. קוואלען פון פיין און טרעהרען זענען אויסגעטריקענט געווארען, די קינדער ארויסגענומען פון אזעלכע ערטער און בעדינגונגען, וואס זייער טרוים האט נישט געקענט דערגרייכען צו זייער איצטיגען גליק, וועלכער איז אין דער ווירקליכקייט נישט מעהר ווי א בעשיידענע לאגע. פאר דער צייט פון דער עקזיסטענץ פונ'ם יתומים - הויז, האבען שוין א 13 15 קינדער פערענדיגט זייער אויפענהאלט. זיי זענען שוין אויסגעוואקסען, איניגע האבען געענדיגט א פאלקס-שולע און זיך אויסגעלערנט א פאך, קירזשנער, היטען - פוצערינס, שניידער א. אנד. די לעצטע קומען אין די פרייע טעג אין יתומים - הויז צו גאסט. פאריגען ווינטער איז פאר זיי איינגעארדענט געווארען אוונד-קורסען וואו זיי האבען געלערנט העבראאיש און פויליש, נאך די למורים האבען די קינדער בעקומען אווענד-ברויט.

די אינסטיטוציע ווערט געפיהרט, ווי דער פארזיצער ערקלעהרט, אין נאציאנאל-רעליגיעזען גייסט. די קינדער בעקומען דארט די זעלבע סביבה, פון וועלכער זיי זענען ארויס און די לייטונג בעמיהט זיך צו שאפען פאר זיי די ווארימע אטמאספערע, וועלכע דער גורל האט זיי נישט בעשערט צו האבען ביי זיך אין דער היים אינ'ם שויס פון דער אייגענער מוטער.

א נוצליכע אינסטיטוציע, וואס איז ווערט אונטערשטיצט צו ווערען.

י. ה.

וועגען איבונגען פאַר רעזערוויסטען.

בכדי צו דיספּאָנירען מיט אַ געהעריג געשולטען און גרייטען מיליטער-מאַטעריאַל ווערען די רעזערוויסטען, אויפ׳ן סמך פון די אַרטיקלען 69-73 פון אויסטאַוו וועגען אַלגעמיינעם פליכט פון מיליטער-דינסט און די אַרטיקלען 450 495 פון די אויספיהר-פעראָרדנונגען פון מיניסטער פאַר מיליטער ענינים צום דערמאָהנטען אויסטאַוו, אין משך פון די ערשטע 8 יאָהר, נאָך זייער פערעכענט ווערען אין רעזערוו, גערופען אויף איבונגען.

די איבונגען ווערען איינגעאָרדענט לויט פאָלגענדען סדר:

אין די ערשטע 4 יאָהר קומען פאַר 2 מאָל צו 4-וואָכיגע איבונגען און אין די אַנדערע יאָהר – 2 מאָל צו 3 וואָכיגע איבונגען. דער מיניסטער פאַר מיליטער-ענינים האָט דאָס רעכט צו פערקירצען, לויט זיין איינזעהן די בעשטימטע פעריאָדען אויף איבונגען. אויב די אינטערעסען פון דער מלוכה-פערטיידיגונג פאָדערן עס, קאָן דער מיניסטער פאַר מיליטער-ענינים, לויט׳ן בעשלוס פון מיניסטאָרען-ראַט, רופען די רעזערוויסטען אויך אויף אויסערגעוועהנליכע איבונגען.

בכלל גענומען ווערען די רעזערוויסטען, וועלכע זענען שוין לענגער ווי 8 יאָהר אין רעזערוו, מעהר אויף איבונגען נישט גערופען.

די אויבענדערמאָהנטע איבונגען אינטערליגען נור די רעזערוויסטען, וועלכע זענען דורך די פּאָבאָר-קאָמיסיעס קוואַליפיצירט געוואָרען צו דער קאַטעגאָריע – A, אַלץ איינס, צו זיי האָבען דורכגעמאַכט די רעגולערע דינסט-צייט, זענען פעריבליבען מחוץ׳ן קאָנטינגענט, אָדער בעפרייט געוואָרען פון אַקטיווען-דינסט אויפ׳ן גרונד פון אַן „אָפּיעקונסטוואָ".

ביים בעשטימען די צייט, ווען די רעזערוויסטען זאָלען גערופען ווערען אויף איבונגען דאַרף דער מיניסטער פאַר מיליטער ענינים אין אַכט נעמען די אָרטיגע קלימאַטישע (זומער) און אַנדערע בעדינגונגען און הויפּטזעכליך די עקאָנאָמישע אינטערעסען פון דער בעפעלקערונג (שניט א. א. וו.) לערער סטודענטען און שילער דאַרפען גערופען ווערען אויף איבונגען נאָר אין דער פרייע פון למודים צייט (פעריען).

די איבונגען דאַרפען פאָרקומען נישט אומבעדינגט אין איין- און אין דערזעלבער צייט אויפ׳ן גאַנצען שטח פון דער מלוכה נאָר אין ראַיאָן פון יעדער ד. אָ. ק. בעזונדער.

די רעזערוויסטען ווערען גערופען אויף איבונגען לויט פערזענליכע אויפפאָדערונגען, אָדער עפענטליכע בעקאַנטמאַכונגען, עווענטועל לויטביידע אויסגערעכענטע אופנים גלייכצייטיג.

די אויפפאָדערונגען שיקט פעגאַנדער דער קאָמענדאַנט פון דער פּ. ק. או. דורך דער פערמיטלונג פון רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט אָדער סטאַראָסטאָ און צו די רעזערוויסטען, וועלכע געפונען זיך אויסלאַנד אויב זייער אַדרעס איז בעקאַנט דורך דער פערמיטלונג פון די אַ טיגע פּוילישע קאָנסולאַטען.

די אויפפאָדערונגען מוזען דערלאַנגט ווערען דעם רעזערוויסט פערזענליך אָדער, ווען ער איז צופעליג נישט אינדערהיים, דעם עלטסטען פון זיין פאַמיליע, עווענטועל דעם הויזווירט, הויז-פערוואַלטער אָדער דעם הויז-וועכטער. אי׳ז דער רעזערוויסט אַוועקגעפאָהרען אויף לענגער, ווי אויף 7 טעג, דאַרף די אויפפאָדערונג אויף אַן׳אַמטליכען אופן איבערגעשיקט ווערען לויט׳ן נייעם אַדרעס. אויב דאָס נייע וואוינאָרט איז נישט בעקאַנט אָדער ווען דער רעזערוויסט ענטזאָגט זיך פו דערהאַלטען די איהם צוגעשיקטע אויפפאָדערונג, בלייבט ער פיי-ווי פעראַנטוואָרטליך פאַר זיך נישט צושטעלען פינקטליך צים בעשטימטען טערמין. דער אומשטאַנד פון נישט וועלען צונעהמען די אויפפאָדערונג דורכ׳ן רעזערוויסט מוז בעשטעטיגט ווערען אומבעדינג דורך אַנ׳עדות.

צום גערופענעם טערמין און אָרט מוז זיך דער רעזערוויסט אומבעדינגט פינקטליך שטעלען אין זיין אייגען אָנגעטוהן, מיטברענגענדיג די אויפפאָדערונג און אַלע מיליטערישע דאָקומענטען מיט די נויטיגע מכשירים. פאַר דער קלענסטער נישט בערעכטיגטער פערשפעטיגונג ווערט דער רעזערוויסט אויף אַ דיסציפּלינאַרען אופן בעשטראָפט. אויב פערשפעטיגט זיך דער רעזערוויסט מיט 2 טעג, ווערט ער נאָכ׳ן אָפּקומען די שטראָף בעפרייט און אויפסניי גערופען אויף די איבונגען. די אָפּגעזעסענע שטראָף ווערט נישט פעררעכענט אויפ׳ן חשבון פון די פאָרשטעהענדע איבונגען.

י. אינפעלד.

(סוף קומט)

פערשידענעס.

חיים בירנבוים פון פעפער-גאַס 12 בעט אונז מיטצוטיילען, אַז ער איז נישט געפאַלען קיין קרבן פון קיין „בריליאַנטען"-אַפערע.

(וו) דער ראַט פון די דאַנציגער ירידים האָט בעשלאָסען אָפּצורופען דעם היי-יאָהריגען הערבסט-יאַריד.

(ב) פון 15-טען יולי אָן, וועט די קאַנצעלאַריע פון פּוילישען קאָנסולאַט אויף אוורגאַס 15 אָנגעהמען אינטערעסאַנטען פון 9 ביז 11 אין דערפריה אַ חוץ זונטאָג און חגאות.

בריוו אין רעדאַקציע.

געעהרטער רעדאַקציע!

מיר בעטען אייך אָפּצודרוקען פאָלגענדע ערקלעהרונג:

צום צענטראַל-ביוראָ פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען אין לאָדז, זענען דערגאַנגען ידיעות, אַז אַ געוויסער ה׳ שענק, אַ אַמעריקאַנער בירגער, זייענדיג אין לאָדז זאָל האָבען אינפאָרמירט דעם ניו-יאָרקער לאָדזער רעליעף, אַז די לאָדזער אַרבייטער-אָרגאַניזאַציעס זענען פעראייניגט מיט׳ן היגען בירגערליכען רעטונגס-קאָמיטעט און דערפאַר, זאָל מען די געזאַמעלטע געלדער פאַר אַרבייטסלאָזע איבערשיקען אויפ׳ן אַדרעס פון דעם דערמאָהנטען קאָמיטעט.

מיר ערקלעהרען דעריבער, אַז מיר האָבען נישט קיין געמיינזאַמעס מיט דעם לאָדזער רעטונגס-קאָמיטעט, און בעקומען אויך נישט פון איהם קיין שום געלדער. פאַר דער הילפס-אַקציע, וועלכע מיר פיהרען זעלבסטשטענדיג פאַר די לאָדזער יודישע אַרבייטסלאָזע.

צענטראַל ביורא
פון די פּראָפ. פעראיינען
אין לאָדז.
(לאָדזער יוד. קולטור-אַמט).

אַזוי ווי עס איז געוועזען אַ נאָטיץ אין אייער צייטונג פון 12 יולי, אַז מיר האָבען אונטערגעשריבען אַנ׳אָפּמאַך וועגען 8 שעה׳דיגען אַרבייטס-טאָג, ערקלערען מיר אַז דאָס שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט.

די פערוואַלטונג
פון בעקער-מייסטער-פעראיין.

ווילסט גֿ פאַר
ריין סער ווי-בעזיצער
ריין ספּריי-ברעטלעך און אַלע בעזעצונגען מיט פלאַכע און רונדע שטיפטען פאַר שמאָלע און ברייטע רייסערס צו בעקומען ביי

A. Szlezyngier
CEGIELNIANA 66,
869 Telefon 24-49.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע אָנפראַגען. וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן!
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

כדי דערלאַנגען אַנ׳אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלייגט ווערען דער קופּאָן פון דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 15-טען יולי 1926.

1675. אַ לאָקאַטאָר פון וואָלטשאַנסקאַ

אויב אין מאָמענט פון טאָטערס טויט האָט איהר געוואוינט אין דער דירה, פערבלייבט איהר אויטאָמאַטיש דער לאָקאַטאָר פון דער דירה. איהר האָט שוין דעריבער נישט קיין בעדערפעניש זיך צו ווענדען אין אורזשאַנד ראָזיעמטשי מיט אַ בעזונדערע בקשה, אַז מ׳זאָל אייך בעשטעטיגען אַלס לאָקאַטאָר. דאָס, וואָס איהר זענט שוין פערהייראט און וואוינט דאָרט צוזאַמען מיט אייער פרוי און וואָס איהר האָט שוין אַ מאָל אליין געהאַט אַ וואוינונג ענדערט נישט די זאַכלאַגע.

1676. שימקעוויטש פון פּאָמאָרסקאַ 29.
1677. אַ לעזער פון זאַכאָדניאַ 51.
1678. גיסער.
1679. חיים לאַנדאַ.
1680. דוד בינשטאָק.
1681. אַ לעזער פון פּאַביאַניצער שאָסיי

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאַקציע, טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג מיטברענגענדיג די צייטונג.

1682. א סוחר פון אַלטשטאָדט.

עס איז אַ פראַגע, צי די פרוי פערקויפט ניר בלויז סחורות פון מאַנס געשעפט. אָדער פיהרט אַליין אַ בעזונדערע געשעפט. אין צווייטען פאַל, האָט זי דאָס רעכט צו נעהמען אויף זיך געלדפערפליכטונגען, וואָס אָנגעלאַנגט איהר געשעפט, אָהן דער הסכמה פון מאַן.

1683. אַ לאָקאַטאָר פון נאַיוראָט.

מעג ער זיין אפילו נאָך מינדיעהריג, קוים איז ער אָבער געריכטליך אָנערקענט געוואָרען אַלס זעלבסטשטענדיגער (usamowolniony) קאָנט איהר דרייסט ביי איהם איבערנעהמען די דזשערזשאָווע פון פּלאַץ, אָבער דער אָפּמאַך קאָן געשלאָסען ווערען נור אויף אַ טערמין נישט לענגער, ווי 3 יאָהר.

1684. אַ קאָנצעסיאָנער. אונטערנעהמער

עס איז נישט פאַרהאַן קיין שום פאָרשריפטען, אַז איהר מוזט זיך ווערבירען קליענטען דוקא דירעקט און נישט דורך דער פערמיטלונג פון אַגענטען. אין דעם פאַל איז אַלץ איינס אויף וואָס פאַרא בעדינגונגען די אַגענטען זענען ביי אייך בעשעפטיגט, צו מיט אַ מאָנאַטליכען געהאַלט, אָדער פּראָווזיע. וויפיל פּראָוויזיע איהר גיט אייערע אַגענטען איז אייער זאַך. איהר קאָנט זיי אפילו געבען גאַנצע 50 פּראָצ., קאָן אייך קיינער נעגען דעם גאָרנישט האָבען און דערמיט אַליין הערען זיי נאָך נישט אויף צו זיין אַגענטען און הויבען אָן צו ווערען שותפים. וואָס אָנבעלאַנגט די געגנזייטיגע בעציהונגען פון קליענט, אַגענט און אייך, איז די זאַך אַזוי: האָט דער קליענט אונטערגעשריבען אייער פירמאָווע דעקלעראַציע, קאָן ער צו אייך ווענען זיינע פּרעטענזיעס און ער איז אויך אַזוי פעראַנטוואָרטליך בנוגע אייך מיט אַלע געלד-חשבונות, בפרט, אַז איהר ענט מיט איהם שוין געשטאַנען אין דירעקטע בעציהונגען און האָט וועגען דעם אופן פון רעגולירען געלד-פליכטען דעם קליענט נעהעריג געוואָרענט.

1685. אַנ׳איבערגעגעבּ. לעי. שניידער.

מעגט איהר אייער אונטערנעהמונג פיהרען אין קון, קוים איז פאַר׳ן צוזייטען צימער נישט בעזונדער פעסטגעשטעלט דאָס גרונד דירה געלד, דאַרפט איהר פאַר דער גאַנצער וואוינונג בעצאָהלען דעמזעלבען פּראָצענט-פוס לויט דער 8. קאַטעגאָריע פאַטענט, וואָס בעטרעפט ביי 230 ר׳ גרונד דירה-געלד, פאַר׳ן 4. קוו. פ. י. (42 פּראָצ.) 24 זל. 26 גר., פאַר׳ן 1. קוו. (48 פּראָצ.) 73 זל. 44 גר., פאַר די אויסגאַבען (6 פּר.) צו 9 זל. 18 גר., פאַר יעדען פון די ביידע קוואַרטאַלען; פאַר׳ן 2. קוו. (54 פּראָצ.) 82 זל. 62 גר. און פאַר׳ן 3. קוו. (60 פּראָצ.) 91 זל. 80 גר., פאַר די אויסגאַבען (אויסרייניגען די קלאָזעטען און וואַסער. אויב עס איז פאַראַן אין הויז, וואַסער-לייטונג) לויט געניגע חשבונות פאַר די לעצטע 2 קוואַרטאַלען.

Dr. L. LEWITAN
נעהמט אָן אין דערהיים פון 4 ביז 6 אָווענד צו קליניק-פרייזען. זייט
31 גדאַנסקאַ 31.

זכרונות וועגען הרב אלי׳ חיים מייזעל זצ״ל

94 בעאַרבייט ספּעציעל פאַר׳ן „נ. פאָלקסבלאַט

– עס וועט אייך זיין לייכטער צו שטאַרבען אויב איהר וועט אייך אַראָפּרעדען פון האַרצען – האָט דער רב געזאָגט – עס וועט אויך זיין בעסער פאַר דער צוקונפט פון אייערע אייניקלעך.

מיט קיין זאַך האָט מען דעם אַלטען נישט געקענט איבערצייגען, אָבער די צוקונפט פון זיינע אייניקלעך איז ביי איהם געווען דאָס טייערסטע און הייליגסטע, וואָס ער האָט אויף דער וועלט געהאַט. דערהערענדיג דעריבער, אַז דער רב רעדט וועגען דער צוקונפט פון זיינע אייניקלעך, האָט דער אַלטער נישט געקענט מעהר איינהאַלטען דעם סוד, האָט געהייסען אַלעמען אַרויסגעהען און מיט טרעהרען אין די אויגען דערצעהלט דעם רב פאָלגענדע טרויעריגע געשיכטע:

– איך געדענק גענוי – האָט געזאָגט דער אַלטער – אַז איך שטאַם פון יודען, אַז איך קום אַרויס פון יודישע פרומע עלטערען, אין מיין יוגענד האָט מען מיך בגוואַלד גענומען צו די זעלנער, מיך אָפּגעשמד׳ט. איך האָב געדינט 25 יאָהר. איך האָב אַלץ נישט פערגעסען, אַז איך בין אַ יוד. נאָר קיין יודיש לעבען האַלטען, פערשטעהט זיך, האָב איך נישט געקענט. דערנאָך ווען איך בין בעפרייט געוואָרען פון מיליטער און בעמוזט זוכען פאַר מיר בעשעפטיגונג און אַ לאַנגע צייט נישט געקענט געפונען עפּיס פּאַסיגעס, האָב איך אינגאַנצען פערגעסען אין מיין יודישער אָפּשטאַמונג. איך האָב שפּעטער חתונה געהאַט מיט אַ קריסטין, וועלכע האָט מיר אַריינגעבראַכט אַ ביסעל גרין און איך האָב אָנגעהויבען האַנדלען און די געשעפטען זענען געווען נישט קיין שלעכטע.

עס זענען געקומען די לעצטע מינוטען פון דעם קראַנקען. ער האָט שווער געאָטעמט און שנעל גערעדט, אַזוי ווי ער וואָלט געפיהלט, אַז ער קען נאָך שטאַרבען, נישט פערענדיגען די ודוי. ער האָט איבערגעכאַפּט דעם אָטעם און ווייטער דערצעהלט:

– מיט מיין קריסטליכער פרוי האָב איך געהאַט אַנ׳אייניגען זוהן. מיר האָט אָפילו נישט געקענט איינפאַלען צו געבען מיין זוהן, וועלכע ס׳איז יודישע ערציהונג, ווייל ערשטענס האָט איך נישט געהאַט ווער ס׳זאָל עס טון. אין אַ גרויסען שטח אַרום דעם שטעדטעל, וואו איך האָב געוואוינט איז קיין איין יוד נישט געווען, צווייטענס איז מיין פרוי געווען אַ פרומע פּראַוואָסלאַווגערין און פערלאַנגט, אַז אויך דער זוהן זאָל דאָס זיין. איבעריגענס האָב איך אָפילו דעמאָלט מיט מיין געוויסען נישט געהאַט צו טון. מיין זוהנדעל איז געוואַקסען, ווי אַנ׳אמת׳ער „פּאָניוך". און וואָס עלטער ער איז געוואָרען, אַלס מעהר האָט ער בעקומען די געוואוינהייטען פון אַ שלעכט ערצויגענעם איוואַן. ער האָט געשיכור׳ט ווי נאָר זעלטען מ׳קען דאָס ערגיץ זעהען. ער האָט זיך געשלאָגען ביז בלוט מיט אַנדערע חברים און ס׳איז כמעט נישט אַדורך קיין זונטאָג עס זאָלען נישט זיין מיט איהם קיין אומאַנטורעס.

מיין האַרץ האָט מיר געטריפט פאַר וועהטאָג ווען איך האָב מיך צו דעם צוגעקוקט. וואָס אַמאָל שטאַרקער האָט מיך געפּלאָגט מיין געוויסען, ווען איך האָב מיך דערמאָנט אָן מיין אָפּשטאַמונג און אין מיין אייגענער ערציהונג. וואָס אַמאָל שטאַרקער האָט מיך אָנגעהויבען צו ציהען צו מיין שטאַם.

ס׳איז אָבער נישט געווען קיין שום עצה. איך האָב געמוזט מיט מיין פּראַוואָסלאַוונעם פּאָס און מיט מיין יודיש האַרץ אַלץ אין זיך האַלטען און מאַכען פרעהליכע מינע.

אין די דאָזיגע שרעקליכע מאָראַלישע ליידען און פיין זענען אַוועק אַ סך יאָהרען. מיין פרומע, גוטע פּראַוואָסלאַוונע פרוי איז געשטאָרבען. איך בין דעמאָלט א ביסעל בעפרייט געוואָרען פון דעם געצוואונגענעם נאָכקומען און נאָכמאַכען די פּראַוואָסלאַווינע טראַדיציעס און מנהגים.

מיין זוהן איז מיטגאָרנישט בעסער, נאָר להיפוך צולאָזענער און נאָך מעהר הפקר. איך האָב שוין פערשטאַנען, אַז איך וועל ביי מיין זוהן גאָרנישט קענען ענדערען און אַז דאָס איז אַ פערלוירענע קאַליקע.

ער האָט אָבער געהאַט הצלחה אין חתונה געהאַט מיט אַ קריסטין, אָבער אַנ׳איידעלע נשמה. זי האָט געפּרובט אויף איהם צו ווירקען מיט אַלע מיטלען, דאָס ער זאָל בעסער ווערען, אָבער וואו? ס׳האָט גאָרנישט געהאָלפען, ער האָט דאָס ווייבעל טיראַניש געפּייניגט. זי האָט געהאַט די קינדער, סאַמע יונגלעך. דאָס זענען די 3 קינדער, וואָס איך האָב צו אייך געבראַכט. נאָכדעם איז זי פון גרויס צער, צוליב דעם אויפפיהרען זיך פון איהר מאַן און צוליב דער מורא פאַר דער ערציהונג פון איהרע יונגעלעך, וועלכע זי האָט ליב געהאַט, ווי דאָס לעבען, קראַנק געוואָרען און אין אייניגע חדשים געשטאָרבען.

דער אַלטער האָט זיך געווישט די גרויסע טרעהרען, וועלכע האָבען זיך געקייקעלט איבער זיינע באַקען און האָט ווייטער דערצעהלט:

(פאָרטזעצונג קומט)

מאדעס איז פרויען-קליידער און מאראל.

זענען קורצע קליידער א צייכען פון פערדארבענקייט?

דאס קורצע קליידעל איז די לעצטע יאהרען געווארען א שטענדיגע טעמע פאר געזעלשאפטליכע דיסקוסיעס. דער פאפסט אין רוים האט איבערראשט די וועלט מיט זיין ערקלערונג, אז ער איז „ערשטוינט פון דער אומבאגרייפליכער פערדארבענקייט פון די היינטיגע פרויען-קליידער".

אין זשורנאל „פארום" דערצעהלט סטודענט קענעדי וועגען אן אינצידענט וואס ער האט אליין ביגעוואוינט מיט צוועלף יאהר צוריק אין לאנדאן. עס איז געווען א שעהנער זומער-טאג אין יוני. ער איז געגאנגען אויף איינער פון די רוישיגסטע לאנדאנער גאסען. פלוצים איז א פרוי ערשינען פון איינער פון די זייטיגע גאסען און האט אנגעהויבען געהן איהם ענטקעגען. ווי נאר ער האט זי דערזעהן, איז ער געבליבען שטעהן אויפ'ן ארט. זי האט אויסגעזעהן צו זיין א ראפינירטע פרוי, שעהן געקליידט, לויט דער לעצטער מאדע. וואס עס האט געצויגען די אויפמערקזאמקייט צו איהר, זענען געווען די ארבעל פון איהר קלייד. די ארבעל זענען געווען דורכזיכטיג פון דעם געלענק ארויף ביז די אקסלען.

דאס איז געווען פאר איהם א גרויסע איבערראשונג. א ווײלע שפעטער האט ער זיך אבער בעהערשט און האט אנגעהויבען געהן זיין וועג. ער האט אבער באלד בעמערקט, אז די אנדערע פארבייגעהער האבען ארויסגעוויזען מעהר ביגערינקייט. אייניגע האבען זיך אפגעשטעלט און האבען איהר נאכגעקוקט. אנדערע האבען איהר אנגעהויבען נאכגעהן. עס האט לאנג נישט גענומען און א מחנה פון ארום פופציג מענשען האבען בעגונען איהר נאכגעהן. קליינע יונגלעך האבען זי אנגעהויבען אויסשפעטען, גרעסערע האבען זי אנגעהויבען שטויסען. דאס מיידעל, א צושראקענע, האט נישט געוואוסט וואס צו טון. דער דערמאנטער שרייבער איז איהר געקומען צו הילף. ער האט גערופען א פאליציי מאן און ביידען צוזאמען איז געלונגען ארויסצוראטעווען זי פון דעם המון און אריינזעצען זי אין א „טעקסי". עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס מיידעל האט נישט געהאט די קלענסטע אבזיכט צו ציהען אויפמערקזאמקייט. זי איז ערשט מיט א טאג פריהער געקומען פון אמעריקא, וואו אלע פרויען האבען דאן געטראגען קליידער מיט דורכזיכטיגע ארבעל.

אן דעם אינצידענט האט ער זיך דערמאנט, ווען ער איז געזעסען לעצטען זומער, אויך אין א שעהנעם יוני-טאג, אין איינעם פון די לאנדאנער פארקען. איבעראל איז געווען צו בעמערקען, אויף אלע אלעען, אויף די בריקען, אדער ארום דעם טייכעל, מיידלעך און פרויען, נישט אין קליידלעך מיט דורכזיכטיגע ארבעל, נאר גאר אהן ארבעל און אין קליידלעך, וואס האבען קוים דערגרייכט די קני און מיט בלויזע נאקענס.

— צו וואס איז די וועלט געקומען? — האט ער געטראכט.

אבער אין דערזעלבער צייט האט זיך איהם געדאכט, אז די לופט איז געווארען אביסעל רייִנער, ווי זי איז געווען מיט צעהן יאהר פריהער; אזוי ווי זי וואלט זיך בעפרייט פון עפּיס אן'אומהייליגען דרוק. נאקעטע פיס, הענד און נאקענס זענען געווען צו בעמערקען איבעראל, אבער עס זענען אויך געווען א סך פארבייגעהענדיגע מענער און עס איז נישט געווען צו מערקען פון זייער גאנג און פון זייערע געשפרעכען, אז עפּעס אויסערגעוועהנליכעס האט פאסירט.

אט די בעאבאכטונגען האבען איהם ארויפגעפיהרט אויף דעם געדאנק וועגען נאקעטקייט, און ער האט זיך דערמאנט א געשיכטע, וואס א בעקאנטער ארטיסט האט איהם אמאל דערצעהלט. די געשיכטע האט פאסירט, ווען דער ארטיסט איז נאך געווען א יונגער סטודענט. דער קלאס פון ארום פופציג יונגע סטודענטען האט געמאלען און די מאדעל איז געווען א ראפינירטע מיידעל פון אויסערגעוועהנליכער שעהנקייט. זי האט פאזירט נאקעט. די גאנצע צייט איז זי געזעסען רוהיג, אבער פלוצים ווען זי האט בעמערקט דאס פנים פון איינעם, וואס האט אויף איהר ארויפגעקוקט פון פענסטער אין דאך, איז זי אויפגעשפרונגען מיט א געשריי און האט זיך גלייך איינגעוויקעלט אין איהר מאנטעל.

דער ארטיסט ווערט געוועהנליך בעטראכט אלס אונמאראלישער פון דעם דורכשניטליכען מענשען, אבער דאס איז דערפאר, וואס דער דורכשניטליכער מענש איז ערצויגען געווארען אין דעם גלויבען, אז ער מוז האבען „רעספעקט" פאר די „געהיימנישען" פון פרויען-קליידער, און ער קאן ניט פערשטעהן איינעם, וואס גיט דערפאר נישט קיין צוטראכטענעם גראשען. דער אמת איז, אז דער ארטיסט איז נישט ווייניגער מאראליש פון אנדערע מענשען, נאר ער האט זיך בעפרייט, אין א געוויסער מאס, פון דעם כישוף פון דער געהיימניש, וואס פיהרט נאר צו דער דערוועקונג פון תאוה. אט די פרייהייט איז דערווידער דעם דורכשניטליכען מענשען.

מיט הונדערט יאהר צוריק האט די „פרויליכע פרוי" פילייכט דערגרייכט דעם העכסטען פרויליכען אויסדרוק. די פרוי פון יענער צייט איז געווען דורכאויס פערנומען מיט געשלעכטס-פראגען. געשלעכט האט פערנומען זייער יעדען געדאנק. די היינטיגע פרוי איז אבער אינגאנצען אנדערש. די היינטיגע שטרעבט צו גלייכקייט און מיטארבייט מיט מענער.

און אזוי טראכטענדיג איז ער געקומען צום געדאנק, אז דער היינטיגער יונגער דור איז עפּעס „א הייליגע זאך". יעדע פרוי איז א פאטענציעלער מאן, און יעדער מאן איז א פאטענציעלע פרוי. זי פיהלט, אז קודם כל דארף זי זיך בעפרייען פון דער פלייש-געהיימניש. עס קאן איהר אויסזעהן, אז דאס איז אן'איבערגעטריבענע פארם פון געשלעכטליכען רייץ, די מאדע-דיקטאטארען קאנען האבען אנדערע אבזיכטען, אבער עס איז א פאקט, אז דער מאן, וואס פלעגט מיט 20 יאהר צוריק ווערען אויפגערייצט פון אן'אנדייטונג פון דער געהיימניש פון א בעקליידעטער פרויען-פארם, בלייבט איצט גלייכגילטיג אין דעם אנזעהן פון אזוי פיל נאקעטקייט. דאס איז דערפאר, וואס די היינטיגע נאקעטקייט שעמט זיך נישט.

לעצטען זומער איז דער שרייבער געווען אין פאריז, ער איז דארט נישט געווען א פאר יאהר און איהם האט זיך געוואלט זעהן די ענדערונגען, וואס זענען דארט פארגעקומען. ער איז אוועק אינ'ם בעוואוסטען טעאטער קאסינא דע פארי.

דארט האט ער געטראפען אן'אמעריקאנער עולם, פון אלע טיילען פון אמעריקא. פון אנפאנג האט ער בעמערקט, אז דער עולם איז געווען זעהר איבערראשט, און זעגאר סקאנדאליזירט פון די נאקעטע מיידלעך אויף דער ביהנע. שפעטער אבער איז די איבערראשונג געווארען אלץ קלענער. נאר צום סוף, האט זיך די בעציהונג פון דעם עולם אינגאנצען געענדערט. עס איז פארגעשטעלט געווארען א באד אין דעם אלטען רוים, זעהר רעאליסטיש און מיט אלע דעטאלען. א יונגע שעהנע מיידעל איז ערשינען אויף די טרעפ, האט אראפגעווארפען פון זיך די צודעק און איז געבליבען אינגאנצען נאקעט. אבער דער עולם איז שוין נישט געווען איבערראשט, נאר אנשטאט דעם האט זיך ביי איהם נישט-ווילענדיג ארויסגעריסען: „איז זי נישט שעהן? אה, ווי שעהן!"

אט דער אינצידענט, זאגט דער שרייבער, איז זעהר ציניש פאר אונזער צייט. אונמאראלישקייט בעשטעהט נישט אין דער נאקעטקייט, נאר אין דעם שעמען זיך מיט דער נאקעטקייט, און אט דאס שעמען זיך ווערט וועניגער פון טאג צו טאג. די געשלעכט-פראגע פערנעמט ביי היינטיגען טאג א סך וועהניגער די מוחות, ווי ווען עס איז אין דער מענשליכער געשיכטע. דאס איז דערפאר, וואס מיט הונדערט יאהר צוריק האט די פרוי געהאט נאך איין בעשעפטיגונג, און ביי היינטיגען טאג האט זי הונדערט.

י. א-ן.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען. ספעצ. לונגען און הארץ-קראנקהייטען בעשטראלונגען מיט קונסטליכע בערג-זון.
נעמט אן פון 3—5 נאכמיטאג. 1313

אינזעל און האלב-אינזעל פאר יודישער ערד-איינארדנונג.

נײער קאלאניזאציע-שטח אין דרום-רוסלאנד.

מאסקווע. (יס"א). אין איינעם פון זיינע לעצטע נומערן ברענגט דער „עמעס" א בעשרייבונג פון דער אינזעל קאזקישיו און האלב-אינזעל טשאנגאר, וואס איז אויסגעשטעלט געווארען דורכ'ן אוקראינישען קאמיסאריאט פאר צוועקען פון יודישער קאלאניזאציע.

דער האלב-אינזעל טשאנגאר ליגט הארט ביי די טויערן פון קרים. דער גאנצער האלב אינזעל פערמאגט ביז 18 טויזענד דעסיאטין ערד. די אייזענבאהן-ליניע, וואס ציהט זיך פון כארקאוו קיין קרים, צוטיילט דעם האלב-אינזעל אויף כמעט צוויי גלייכע טיילען: מזרח-טייל און מערב-טייל.

פון צפון זייט פעראייניגט זיך דער האלב-אינזעל מיט'ן קאנטינענט פון אלע אנדערע זייטען ווערט ער ארומגעשווענקט פון דער ים-אזיערע סיוואש.

אין די גוטע שניט-יאהרען פלעגט מען אין טשאנגאר אראבנעהמען ביז 250 פוד תבואה פון איין דעסיאטין. די אמטע אומגערעטעניש, פון וועלכער עס לייד'ן די ארטיגע פויערים, ערקלערט זיך מיט דער נידריגער קולטור און אבגעשטאנענע מעטאדען פון ערד-ארבייט פון די דארטיגע תושבים, לויט דער מיינונג פון אגראנאמען-ספעציאליסטען קען טשאנגאר, ביי א גוטער בעארבייטונג און ביי דער איינפיהרונג פון די געהעריגע קולטורען, געבען זעהר גוטע רעזולטאטען.

אויפ'ן גאנצען האלב-אינזעל איז פערהאן פלאץ פאר 729 פאמיליעס, עלט-געזעסענע פאמיליעס זענען שוין דארטען פערהאן 273, פאר די איבערוואנדערער בלייבט אויף אזא אופן איבער 450 ערד-חלקים, אויף וועלכע מען וועט קענען בעזעצען ביז 350 יודישע איבערוואנדערער פאמיליעס.

אין וואלד פון לײדענשאפטען.

(ראמאן). (294

— ווען דער גראף באטיאני וועט דא אהער אריינקומען — האט דער אלטער יוד פארגעזעצט — וועסטו א ווײלע ווארטען, און אין פינף אדער צעהן מינוט אויך אריין אהער. איך וועל איבערלאזען אפען די טיר און ווען איך מיט'ן גראף וועלען שוין זיין ביי איהר, ביי דער גרעפין לארא הייסט עס, וועסטו אויך אהער אריינקומען! דו דארפסט נאר אנזאגען דעם קאמענדאנט, אז ער דארף אהער-ברענגען צוואנציג טויזענד גילדען! דאס געלד מוז אויסגעצאהלט ווערען אין מזומן! אויב ער האט נישט אזא סומע ביי זיך, טא זאל ער זיך מטריח זיין דאס געלד דערווייל ארויסבארגען אין דער מלוכה-קאסע. ער ווייסט דאך שוין — וועסטו זאגען — אז אין משך פון א מעת לעת וועט ער קאנען דאס געלד צוריקקריגען! יא, ער ווייסט דאס אויסגעצייכנעט!

אהרן פראנק האט צווישען דערביי א מאדנעם שמייכעל געטאן.

פיעטרא האט אויף איהם פערוואונדערט א קוק געטאן, און ארויסגעברומט.

— איך שווער ביי די נעמען פון אלע הייליגע, אז דו ביזט א געפעהרליכער מענש! עס דוכט זיך מיר, אז נישט צום ערשטען מאל מאכסטו א געשעפט מיט דעם פראגער קאמענדאנט, פערקויפענדיג איהם איצט די שענע פרוי פון דעם גולן לוויכטער!

— וואס איז עס דיין עסק? — האט זיך פראנק אויפגערעגט — דיין זאך איז צו געהן, און אראפברענגען אהער דעם גאסט! אין א שעה ארום ווערט מיט-נאכט, און ווען דער זייגער וועט שלאגען צוועלף, וועט לארא געהערען צו איהר געזעצליכען מאן, דעם גראף באטיאני, און איך מיט דיר וועלען האבען פעראיבריגט צוואנציג טויזענד גילדען! אונזער חוב איז צו העלפען זיי ביים אויספיהרען זייערע געזעצען!..

דער איטאליענער האט זיך איינגעהילט אין זיין פלאשטש, מיטגענומען דאס פעקעל, און איז ארויס אין דרויסען.

אהרן פראנק האט פערמאכט הינטער איהם די טיר און שמייכלענדיג א טראכט געטאן:

— אלץ געהט, ווי עס בעדארף צו זיין! די נקמה געהט אויף א ריכטיגען וועג! מיין דאגה — זאל זיך באטיאני פריהער פער'שיכור'ן מיט לארא'ן, איידער עס וועט קומען זיין סוף! א, מיינע נישט-פערהיילטע וואונדען צווינגען מיך, אז איך זאל נישט פערגעסען וועגען נקמה, און איך וועל אין איהר קיינמאל נישט פערגעסען!

* * *

פיעטרא לאסקארע איז זיך דערווייל געגאנגען זיין וועג, און גיך ארויס פון געטא.

ער האט זיך גאר ניש'קשה'דיג געוואקעלט אויף די פיס, און די קיהלע נאכט-לופט האט איהם וועניג וואס געהאלפען. פערקעהרט, ארויסגעהענדיג אויף דער פרישער לופט האט ער ערשט דערפילט, אז ער האט איבערגעכאפט די מאס מיט'ן טרינקען. שאקלענדיג זיך אזוי אויף אלע זייטען, איז ער געגאנגען ווייטער.

דערנעהענטערענדיג זיך צו גראדשין, האט ער אין דער פינסטער דערזעהן דעם מרה-שחורה'דיגען אלטען בנין, אין וועלכען עס האט געוואוינט דער שטאט-קאמענדאנט.

אריבערגעהענדיג די בריק, האט זיך פיעטרא געקליבען ארויפצוגעהן אויפ'ן בערגעל, אויף וועלכען ס'איז געשטאנען דער שלאס.

פלוצלינג האט ער דערפיהלט, ווי עמיצער האט איהם פון הינטען ארויפגעלעגט די הענד אויף דער פלייצע.

א קוק-טוענדיג אויף צוריק, האט ער דערזעהן אן'אונבעקאנטען מאנספערשוין, אויך אן'איינגעהילטען אין א ברייטען פלאשטש, און מיט א בריים-ראנדיגען הוט, וואס איז איהם געווען נידריג אראפגערוקט אויפ'ן שטערן.

— הערט נאר! האט צו איהם זיך געוואנדען דער אומבעקאנטער — איך בין אייך מתרה, געהט נישט אין גראדשין! זאגט זיך אפ דערפון, אויב דאס לעבען איז אייך טייער!

פיעטרא האט אויסגעגלאצט די אויגען אויף דעם אומבעקאנטען, און פלוצלינג ארויסגעפלאצט:

— ווער זענט איהר עס? וואס פארא רעכט האט איהר צוצושטעהן צו מיר אין דער גאס, און צו געבען מיר עצות ווען מען פרעגט ביי אייך קיין עצות נישט! געהט אייך צו אלדע רוחות איך וועל געהן, וואו איך וועל וועלען!

ער האט שוין געוואלט אוועקגעהן, נאר דער אומבעקאנטער האט שנעל א זאג געטאן:

— עס וועט נאריש זיין, פיעטרא לאסקארע, ווען איהר וועט אריינפאלען אין דער נעץ פון דעם יוד אהרן פראנק! ער וויל אייך מסור ווערען! ווען איהר וועט אריין אין גראדשין, וועט איהר שוין דארט בלייבען, און איהר וועט אומקומען אין די שלאס-קעלערס!

פיעטרא האט זיך אפגעשאקעלט.

ער איז שטארק איבערראשט געווארען פון דעם אומבעקאנטענס ווערטער. יענער האט דאך, ווארשיינליך, געוואוסט וועגען וואס ער געהט אין שלאס אריין.

— איהר מיינט עס ערנסט. וואס איהר רעדט? — האט פיעטרא א פרעג געטאן — אויב אזוי טא זאגט מיר, ווי הייסט איהר?

— איך וועל אייך אלץ גערן זאגען! — האט דער אומבעקאנטער געענטפערט — נאר נישט דא, אויף דער גאס! קומט לאמיר געהן נעהמען א גלעזעלע משקה! אין א ווארימען צימער, אין א שענקעל איז א סך בעקוועמער א שמועס טון, ווי דא אויף דער גאס, בעת דער ווינט פייפט און עס טריפט א רעגען!

די פיינע פערספעקטיוו פון אראפשלינגען א פאר גלעזלעך בראנפען אין א ווארימען צימער, האט זייער אויסגענומען ביים איטאליענער.

(פארטזעצונג קומט)

געגען צושאַנדען=ווערען

פֿון שימעל און פֿערמענטאַציע פֿערהיט זיך אַמזיכערסטען אַלע פּרוכטען, וואָס ווערען קאָנסערווירט אויפֿ'ן ווינטער, צוגעבענדיג צו זיי

דעם קאָנסערווירענדען מיטעל פֿון D-ra OETKERA

דאָס איז אַ פּראָסט, ביליגסט און דערביי אַ זעהר בעוואוסט מיטעל. איין טאָרעבקע D-ra Oetkera פּינ'ם קאָנסערווירענדען מיטעל גענוגט כדי דויערהאַפֿטיג צו מאַכען 5 קילאָ פּרוכטען, גאַלאַרעטקעס, מאַרמעלאַדע, זאַפטען, אוגערקעס א. ז. וו און צו פֿערהיטען געגען צושאַנדען ווערען

דער אופן פֿון בענוצען געפֿינט זיך אויף יעדע טאָרעבקע.

די פֿאַרשריפֿטען אויף קאָנסערווען D-ra Oetkera זענען צו בעקומען אומזיסט אין יעדען געשעפֿט.

גלייכצייטיג קען מען בעקומען דאָרט דאָס בעוואוסטע ביכעלע מיט אַלע אנדערע פֿאַרשריפֿטען פֿון D-ra Oetkera. אין פֿאַל, ווען זיי פֿעהלען אויך, בעט מען צו פֿערלאַנגען גלייך פֿון D-ra Oetkera, Oliwa

726

Zastępca: JÓZEF MONTAG, Łódź, ul. Ewangelicka 7. Tel. 31-29.

Dr. PRYBULSKI

פּאַטריקאָווער 1 טעלעפֿאָן 33 25.
יענער און האָר הויט-קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע בעהאַנדלונג מיט קווארץ ליכט (האָר אויספֿאַל) און רענטגען שטראַהלען
נעהמט אָן פֿון 9—1 און 4—8 אָוונד דאַמען: פֿון 4—5

Dr. med. Braun

ספּעציעל-אַרצט פֿאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קווארץ ליכט (האָר אויספֿאַל).

23 פּאָלודניאָווא 23

— — טעלעפֿאָן 40.26 — —
יעהמט אן פֿון 8—12 און פֿון 5—8 אָוונט.

Dr. med. Zygmund DATYNER

ספּעציאַליסט פֿאַר נערווען, בלאָזען און אורין קראַנקהייטען

Piramowicza 11 dawniej Olgińska

Tel. 48-95.

1335 נעמט אָן פֿון 1—2 און פֿון 4—7 נאָכמ.

דאַנטיסט און צאַהנטעכניקער

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פֿון 9 פֿריה ביז 8 אָוונד.
פּרייזען ביליגע! בעזאָרגונג אַהן געצאָהלט

בעפֿאָר איהר פֿערקויפֿט אייערע

בריליאַנטען,

דימאַנטען, גאָלד, זילבער, קינסטליכע ציינער קומט אַ בעזוכען אייך, אַז דער געזו. טאַקסאַטאָר און יובעליר-בעשעפֿט-אינהאַבער

M. Chodźko Południowa 1

צאָהלט די העכסטע פּרייזען!
514 בעמערקונג: טאַקסירונג אומזיסט.

רעטשניצע

פֿון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

בושעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפֿען פֿון 9 פֿריה ביז 7 אָבענד

ד"ר וואַלינס	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	3—4
ד"ר כערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	9—10.30 4—5.30
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	10—12 5—6
ד"ר לובימש	הויט און געשלעכט קר.	11—1
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	12—2
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12.30—2
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	1—3
ד"ר בערגסאָן	פֿרויען און געבורטס-הילף	3—4

ספּיליאַ-סקאָפּיע, שפּער ך שפּריצונגען חי שטאַמלען א. ז. וו. פֿאַקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויך פֿערלאַנג — היזיטען אין שטאָט. — און לאַבאָראַטאָריום מערקן אנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אורין פֿלעגמאַ און בלוט. 2170

ביי דער לעטשניצע איז געעפֿענט געוואָרען אַ

דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	9—3 נ"מ.
ד"ר לאָזשינסקאַ סמאַראַלסקאַ	צאָהן-אַרצט	3—7.30

קינסטליכע ציינער, קאָראָנען, מאָסטען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.
וויזיט 3 זלאָטעס.

מעבעל=איבערפֿיהרונג

אין שטאָט, אויך אויסער דער שטאָט, אין ספּעציעלע בעקוועמע וואַגאָנען מיט גוטע בעדינונג

צו קאָנקורענץ-פּרייזען!

703

קאָנצעסיאָנירט דורך דער עלעקטראָטעכניק.

ווער סוויל האָבען א ליכטיג לעבען!

זאָל קומען בעוואוסטער פֿירמע צו דער

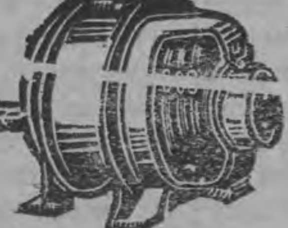

ב. ראַטביין

קאָנסטאַנטינער 3

וועלכע פֿיהרט אויס אַלע אַרט עלעקטרישע אַנלאַגען ליכט און קראַפֿט גרויסע אויסוואַהל פֿון עלעקטרישע אַרטיקלען. צו ערמעסיגטע פּרייזען.
קומט און איבערצייגט אייך!

ZAKŁAD GRAFICZNY

25 ALEKSANDROWSKA 25

קאַרמעלן עטיקעטן

איינפּאַרביקע, מער-פּאַרביקע, פּערגאַמענט, פּאַראַפֿין, הערבאַטניקעס און אונטערפּאַקונג.

שאָקאָלאַדע עטיקעטן

פֿירמאָווע עטיקעטן ווערן אנגענומען פֿון קלענסטן קוואַנטום.

גראַפֿישע אנשטאַלט

25 אַלעקסאַנדראָווסקאַ 25

---

28 נאָר 28 נאָר 28

פֿערקויפֿט נישט אייער

מעבעל,

דיוואַנעס, פּעלצען, אַנציגער, ניי-מאַשינען אד"וו, בעפֿאָר איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די לאַנג-יעקזיסטירענדע פֿירמע

ה. ראָזניק, בענעדיקטאַ 28

נאָר דאָרט צאָהלט די העכסטע פּרייזען!

בעמ.: ביי מיר אויף לאַגער שטענדיג פֿערשיידענע געניצטע מעבעל און נייע צושטאַנד, פּרייזען צוגענגליכער, ווי איבעראַל!

28 נאָר 28 נאָר 28

וכי תמכור ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו!

און טאַמער יאָ זאָלסטו קומען צו לויפֿען אין ביוראָ

פּעטריקאָווער 18,

וואו ס'ווערט ערלעדיגט אַלערליי ביזנעס לויט'ן אויסגאַנג, כלאָוועס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אדוואָ-קאַטורעס. רעקורסען-וועגען האַנצעסיעס אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו, בימעס ׳זין אַלע פּאַ-ליציי-בעצירקען, שותפֿות-אַקטען, סטאַטו-טען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראָווידזיעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. 503

שנעל, רעעל און ביליג!

רעטשניצע

פֿון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַכאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	10-11 2-3 6½-7½
ד"ר רוזשאַנער	הויט-און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-פּאַראַק	אויגען-קראַנקהייטען	1-2 7-8
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12-1 8-7
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פּאַפּיערני	פֿרויען-און געבורטס-הילף	11-1½ 5-6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	3-4 ז.1-2
ד"ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	11-1 5½-7
ד"ר סטופּעל	רענטגען	4-6 10-12
ל. פּרוסאַק	צאָהן-אַרצט	2—10
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	4—7

צאָהן-טעכניק, בעלייכטונגען, קאָראָנען, מאָסטען, א אז. ה.

ביי דער לעטשניצע איז געעפֿענט געוואָרען

רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פֿון הויט-קראַנקהייטען פֿון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פֿאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונ-גען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פֿאַר שוועסטער.
אָנמעלדונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פֿון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפֿען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.

עדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז בעסער

מעבעל

יוואַנעס, פּעלצען, ניי מאַשינען, גאַרדעראָבען א. ז. וו.

צאָהלט די העכסטע פּרייזען

א. וויצמאַן נאַרוטאָוויטש 19

(דזיעלנאַ)

אין מעבעל-געוועלב. (פּרזשאַ-וואָלינג שענקעוויטש 29
ביי מיר איז שטענדיג פֿערשיד. געניצטע מעבעל
1374 צו געמען צושטאַנד צו פֿערקויפֿען

---

2 צימערן

און קוך איז פֿון זאָפּאָרט צו פֿערמיטען. פּלאַץ וואָלנאָשטשי 5 צו ערפֿראַגען ביים וועכטער. 706

לעפּסירעס

ווערען אין פֿערלויף פֿון איין שעה אויסגעפֿערטיגט און אויס געקלעבט און אלע נאָטען דרוקערייע פֿון „נייעס פֿאָלקסבלאַט"
פּעטריקאָווער 21

Dr. Adam GROSGLIK

27 Aleje Kościuszki 27.

הויט און וועניעריש קראַנקהייטען.
רענטגען און ליכט-היילאַנסטיטוט.
111 נעהמט אָן פֿון 4 ביז 7 אָוונד.

9591

Dr. med. EYCHNER JAKÓB

Aleja I-go Maja 18, Tel. 11-24.

אינערליכע און קינדער קראַנקהייטען.
נעמט אָן פֿון 6—7 און אוו. זונטאָג פֿון 3—4 נמ.

אַנאָנסען - פּרייזן!

אַבאָנעמענטס-פּרייז!

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółka z odpowiedz. ograniczoną: Ch. J. Brzozowski i B. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat", Piotrkowska 31